

UNIVERSITAT
ROVIRA i VIRGILI

ENSENYAMENT DE MESTRES
GRAU D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

TREBALL DE FI DE GRAU

**L'EDUCACIÓ MUSICAL COM A EINA DE COHESIÓ DE
GRUP EN LES AULES DE PRIMÀRIA.**

Nom i cognoms : **Maria Costa Piqué**

Tutor de la facultat: **Màrius Domingo**

Data d'entrega: **31 de maig de 2023**

Curs: **2022/23**

AGRAÏMENTS

Voldria agrair la col·laboració del meu tutor del Treball Final de Grau Màrius Domingo, per la seva ajuda i el seu seguiment durant l'elaboració d'aquest treball.

A totes aquelles persones que han col·laborat i participat de manera desinteressada i amb ganes d'aportar i sumar en aquesta investigació, mestres i professionals.

A les meves amistats i família que han estat un suport incondicional i m'han encoratjat sempre a tirar endavant tot allò que m'he proposat.

RESUM

CATALÀ

En aquest Treball de Fi de Grau s'aborda la situació actual de l'educació musical i el seu impacte en la cohesió de grup entre els alumnes de l'etapa d'educació primària. S'elabora una anàlisi de la literatura rellevant sobre aquest tema i s'explora la realitat educativa dels centres participants en la recerca. Amb aquestes fonts com a base, es formulen diverses propostes per promoure la cohesió de grup i les relacions socials dins del grup classe, tant a través de les classes de música com mitjançant l'enfocament transversal amb altres àrees curriculars.

Aquest estudi pretén emfatitzar en la importància de l'educació musical en la formació integral dels alumnes de primària i a promoure estratègies concretes per fomentar la cohesió de grup i les relacions socials en aquest àmbit educatiu. Els resultats d'aquest treball tenen com a objectiu proporcionar una base per al desenvolupament de pràctiques educatives més efectives i enriquidores en l'àmbit de l'educació musical a l'etapa primària.

Paraules clau: Educació musical, cohesió, grup, relacions socials i música.

CASTELLANO

En este Trabajo de Fin de Grado se aborda la situación actual de la educación musical y su impacto en la cohesión de grupo entre los alumnos de la etapa de educación primaria. Se elabora un análisis de la literatura relevante al respecto y se explora la realidad educativa de los centros participantes en la investigación. Con estas fuentes como base, se formulan diversas propuestas para promover la cohesión de grupo y las relaciones sociales dentro del grupo-clase, tanto a través de las clases de música como mediante el enfoque transversal con otras áreas curriculares.

Este estudio pretende enfatizar en la importancia de la educación musical en la formación integral de los alumnos de primaria y en promover estrategias concretas para fomentar la cohesión de grupo y las relaciones sociales en este ámbito educativo. Los resultados de este trabajo tienen como objetivo proporcionar una base para el desarrollo de prácticas educativas más efectivas y enriquecedoras en el ámbito de la educación musical en la etapa primaria.

Palabras clave: Educación musical, cohesión, grupo, relaciones sociales y música.

ENGLISH

This dissertation addresses the current situation of music education and its impact on group cohesion among primary school pupils. An analysis of the relevant literature on this subject is carried out and the educational reality of the schools participating in the research is explored. Using these sources as a basis, various proposals are formulated to promote group cohesion and social relations within the class group, both through music classes and by means of a cross-curricular approach with other curricular areas. This study aims to emphasise the importance of music education in the comprehensive education of primary school pupils and to promote specific strategies to foster group cohesion and social relations in this educational sphere. The results of this work aim to provide a basis for the development of more effective and enriching educational practices in the field of music education in primary school.

Keywords: Music education, cohesion, group, social relations and music.

ÍNDEX

1. Introducció	2
2. Marc teòric	4
2.1. Un vessant més biològic	4
2.2. La música com a eina de comunicació	7
2.3. Les intel·ligències múltiples	9
2.4. L'aprenentatge de la música a partir de la interacció	12
2.5. El treball a l'aula de primària	14
2.6. Marc normatiu	16
3. Marc metodològic	18
3.1. Contextualització de la investigació	18
3.2. Punt de partida, hipòtesi	18
3.3. Objectius de la investigació	18
3.4. Disseny de la investigació	19
3.4.1. Tipologia de centres	20
3.4.2. Recollida d'instruments	20
3.4.3. Temporització	21
3.4.4. Propostes d'activitats	22
3.4.4.1. Activitats cantades	23
3.4.4.2. Activitats dansades	25
3.4.4.3. Pràctica instrumental	27
3.4.5. Transversalitat en les diferents àrees	29
3.4.6. Qüestions ètiques	33
4. Resultats	34
5. Conclusions	39
6. Referències	42
7. Annexos	44

1. INTODUCCIÓ

La integració de la música com a eina de cohesió de grup ha generat un gran interès i ha demostrat ser beneficiosa per a millorar les relacions socials entre l'alumnat de primera amb el seu grup classe. En aquest Treball de Fi de Grau s'examinaran diferents metodologies i tipologies d'activitats on la música ens farà d'eix vertebrador per tal de donar peu a aquesta cohesió de grup.

He escollit aquesta temàtica per a fer la meua recerca perquè és un tema que sempre m'ha interessat i penso que investigar el seu marc teòric així com fer una investigació pròpia em donarà moltes eines per tal de formar-me com a futura mestra. A vegades pensem que la formació de mestres ha d'anar encaminada al coneixement dels sabers i conceptes que s'han de transmetre als alumnes, però des del meu punt de vista també cal que coneguem i investiguem sobre els comportaments dels infants, així com els seus raonaments i maneres de funcionar i respondre davant de les activitats que els puguem presentar.

Per fer aquest estudi se cercaran estudis actuals per tal d'analitzar en quin punt es troba la qüestió que estem investigant. Figures com Howard Gardner amb el plantejament de les intel·ligències múltiples, Ian Cross i Joan Maria Martí amb les seves aportacions amb la importància de la comunicació i la interacció a partir de la música seran claus per tal d'analitzar en quin punt es troba la literatura científica en el cap d'aquesta recerca.

Després de realitzar una recerca sobre la temàtica escollida, em sorgeix la necessitat de plantejar-me la següent hipòtesi: L'educació musical és una eina que ajuda a la cohesió de grup en les aules de primària.

Des d'aquest punt és doncs des d'on s'inicia el meu treball per tal d'analitzar si realment aquesta relació és certa o no.

Em plantejo aquesta necessitat d'aprofundir i en aquesta temàtica per veure quins són els beneficis que pot oferir la música a l'hora de treballar amb els i les alumnes de primària.

També un tema rellevant en el qual em centraré seran les diferents tipologies i metodologies que s'utilitzen en les aules de música i que poden o no ajudar a millorar la cohesió de grup entre l'alumnat dels centres escolars.

En aquest punt de la investigació són necessaris uns objectius per a encaminar i paular la meua recerca. Com a objectiu general em plantejo "Establir una metodologia per tal de treballar la música des d'una vessant social i cooperativa amb els diferents alumnes".

Aquest objectiu sorgeix de la necessitat de conèixer quines són les estratègies que s'utilitzen a les escoles per part dels mestres especialistes de música per a treballar la millora de la cohesió de grup.

Aquest objectiu general engloba altres d'específics que pretenen posar fil a l'agulla en àmbits més específics de la recerca. Aquests objectius són:

1. Detectar activitats musicals on la participació conjunta del grup classe és molt rellevant.
2. Identificar factors en les activitats de música que fomentin la inclusió de tot l'alumnat en les propostes didàctiques.
3. Destacar les millores que s'han produït en la cohesió social del grup, fruit de les propostes musicals d'aula.

Vist el plantejament i l'enfocament que tindrà aquesta recerca hi haurà dos grans blocs que la fonamentaran. El primer d'ells serà la revisió bibliogràfica i científica que engloba la temàtica de la música, la comunicació, la interacció i, per tant, la cohesió de grup. El segon dels blocs consistirà en una investigació qualitativa del sistema educatiu actual per tal d'analitzar la realitat de les aules de música en diferents centres educatius i com es treballa o no la cohesió de grup entre l'alumnat. Per fer-ho es realitzaran entrevistes i visites les escoles d'educació primària per fer-ne una recollida de dades.

En les següents pàgines trobareu el resultat d'aquesta investigació que espero que sigui profitosa i útil per a poder tancar i finalitzar la meva formació com a mestra.

2. MARC TEÒRIC

2.1. Un vessant biològic

En aquest apartat parlarem i citarem autors que han parlat de l'aprenentatge de la música i com aquest es deriva en un comportament social. Veurem com els diferents estudis mostren la relació que hi ha entre música i societat d'una forma més biològica. Veurem que la música és una cosa que tots els humans portem en els nostres gens i que ens identifiquen com a espècie humana.

Podem dir que la música no té un origen solitari i distanciat d'altres, sinó que el comparteix amb un altre aspecte que ens caracteritza molt com a humans; el llenguatge.

Els estudis cercats mostren una clara evidència del fet que l'origen de la música prové de la unió entre aquesta mateixa i el llenguatge, per tant, la musicalitat que es desenvolupa en els nadons, no només és fruit del treball musical sinó que també hi té una part molt rellevant: la parla (Leongómez, Havlíček, & Roberts, 2021).

Científics que han estudiat la relació que hi ha entre l'aprenentatge de la música i del llenguatge veuen i observen que el cervell, en les primeres edats, no detecta aquestes dues disciplines per separat, inclús pot arribar a entendre que el llenguatge és “un cas especial de la música” (Leongómez, Havlíček, & Roberts, 2021).

Joana Maria Martín en el seu llibre “*Cómo potenciar la intel·ligència de les niños con la música*” també parla que el llenguatge i el cant tenen un origen en comú tal com ja va teoritzar el destacat pensador Rousseau (Martí, 2014).

Després d'analitzar diferents comportaments i aprenentatges adquirits per als humans (per exemple la necessitat de fer foc, llegir, escriure i fins i tot fer música) Leongómez, Havlíček i Roberts veuen la necessitat de separar el concepte de musicalitat d'aquesta llista. Tots els comportaments citats anteriorment són comportaments que s'han anat ensenyant a les diferents generacions, en canvi, la musicalitat sembla ser una capacitat no adquirida, sinó que és present des de la primera infància o fins i tot abans del moment del part. A més, aquesta musicalitat té una gran herència genètica que és més rellevant si la comparem amb els entorns als quals es veu exposat el nadó (Leongómez, Havlíček, & Roberts, 2021).

“Tots compartim la sorprenent capacitat de produir, percebre i gaudir - o no - de la música, probablement poc després de néixer (o potser abans), i la música té una capacitat substancial

per afectar a les nostres emocions” (Leongómez, Havlíček, & Roberts, 2021).

I si bé estàvem parlant que el llenguatge té i comparteix l'origen amb la música, també caldrà destacar com aquesta també té una gran relació sobre les capacitats emocionals sobretot pel que fa a les relacions progenitors-descendents.

Totes les teories evolutives sobre les capacitats musicals comparteixen un important component com ho és la cohesió emocional, invocant els beneficis obtinguts durant algun tipus d'intervenció social, ja sigui en el moment de buscar parella, o bé crear-hi un vincle social, amb ella, amb un grup d'amics o fins i tot la interacció entre pares i fills (Leongómez, Havlíček, & Roberts, 2021).

Autors com Leongómez, Havlíček i Roberts sostenen que la selecció de la comunicació entre pares i fills podria haver impulsat el canvi cap a una societat en la qual la musicalitat i tots els seus components es desenvolupen plenament. Ells se centren en la vulnerabilitat dels nadons humans i com la comunicació entre ells i els seus progenitors pot fins i tot salvar les seves vides (Leongómez, Havlíček, & Roberts, 2021).

Estar clar doncs que la musicalitat pot afectar directament a la supervivència dels nadons, per tant, és probable que els senyals de musicalitat es seleccionin sexualment. L'elecció d'una parella amb habilitats socials seria un fet atractiu i rellevant, ja que implicaria la capacitat d'empatitzar amb els seus descendents i altres membres de la comunitat i poder produir una descendència amb aquestes habilitats (Leongómez, Havlíček, & Roberts, 2021).

Leongómez, Havlíček, & Roberts en el seu article suggereixen que la musicalitat es basa en habilitats preexistents i que en si mateixa és anterior a la música. A més, veuen la música com una conseqüència de la comunicació fruita de les relacions entre pares i fills i entre grups socials (Leongómez, Havlíček, & Roberts, 2021).

Dissanayake també parla d'aquest tema apuntant que l'origen de la música en els infants va molt més enllà dels cants de les mares als seus fills. Moltes teories apunten que aquesta és la font, però ella ens argumenta que altres factors com el moviment del cos, del cap i les expressions facials juntament amb les vocalitzacions cantades també poden ser molt rellevants (Dissanayake, 2021).

Aquest fet ens fa veure que el llenguatge va molt més enllà de la parla i d'emetre sons (siguin musicalitzats o no). Veiem, doncs, que es tracta d'una cosa més global, més generalitzat i en

el que hi entrenen altres factors igual de rellevants o fins i tot més. És per això que en el següent bloc es parlarà de la música com eina de comunicació, en la qual hi intervenen diferents factors socials que cal que investiguem i tinguem en compte.

2.2. La música com a eina de comunicació.

En aquest segon bloc veurem com la música ha estat una forma de comunicar-se i l'hem utilitzat des de fa segles per expressar sentiments, emocions i compartir vivències. Analtzarem el paper que pren la música en la vida social dels humans i en la seva comunicació.

Ian Cross en el seu article "*Music and communication in music psychology*" ens exposa que la música és una gran font de comunicació i aquesta pot variar depenent de les diferents cultures. Hi ha dos factors principals que caracteritzen la música en totes les societats i aquests són la relació de la humanitat amb el sobrenatural i el suport a la integritat dels grups socials individuals (Cross, 2014).

En diferents estudis s'ha pogut demostrar que la musicoteràpia aporta diferents afectes realment significatius i positius en alumnes amb TEA. Sobretot en les habilitats verbals i gestuals (Cross, 2014).

La música, en aquests casos d'alumnes amb trastorn de l'espectre autista, ajuda a platejar un intercanvi social no verbal. A més, posa de manifest activitats com l'atenció conjunta, el contacte visual i el fet de respectar els diferents torns de paraula o d'intervenció de cadascun dels participants que són característiques de la música compartida i activa (Cross, 2014).

Que la música és una molt bona eina per treballar la comunicació és evident que molts autors ho afirmen. També Martí, J.M. en fa un clar èmfasi i ens diu que cantar ens ajuda a relacionar-nos. Igual que també ho fan altres arts lligades a la música com ho és la dansa. Aquestes activitats ajuden a desenvolupar la interacció amb els altres i ajuda a la socialització (Martí, 2014).

Tot i que afirmem que la música és una eina de comunicació cal evidenciar que aquesta es tracta d'un llenguatge molt individualitzat. Els significats de la música poden ser molt individualment variables, adquirint diferents significats en diferents moments segons l'estat de l'individu (Cross, 2014).

Quan parlem de la música com a eina de comunicació no estem parlant necessàriament de la interpretació que fan els altres d'aquesta, sinó que estem fent referència a la concepció individual d'aquesta música i dels seus significats. Cada persona i individu pot interpretar lliurement el que aquella música expressa o li transmet (Cross, 2014).

Tornant al tema tractat en el apartat anterior i fent referència al vincle entre progenitors i descendents veiem que “Una millor comunicació entre pares i nadons, y en particular el vincle maternal-infantil, podria facilitar l'aprenentatge social dels nadons, permetent-los així adquirir les habilitats socials necessàries per a sobreviure” (Leongómez, Havlíček, & Roberts, 2021).

Partint doncs d'aquesta afirmació, la selecció podria haver actuat sobre la variació individual de la musicalitat en benefici dels que en tenen més habilitat (Leongómez, Havlíček, & Roberts, 2021).

Per tot això autors com Ian Cross també afirmen que “naixem preparats per la musicalitat comunicativa de la conversa” (Cross, 2014).

Ja a finals de segles XVI a Florència es va crear un nou estil musical que incorporava el text amb la música, on es cantava com si es parlés. El text eren poemes i la música volia acompanyar-los i enriquir-los de significat. Tot i que el text encara era el destacable, la música va prendre un gran valor comunicatiu (Martí, 2014). És a partir d'aquest fet que a poc a poc aquest nou estil musical es va anar derivant en el que coneixem actualment com a òpera.

També si mirem enrere observem que Rousseau al segle XVII ja va teoritzar que la música és una gran font per al desenvolupament del llenguatge oral, així com corporal (Martí, 2014).

La música també és present en molts moments de la nostra vida. Per exemple veiem que en els funerals, casaments o reunions amb amics la música pot arribar a ser l'eina de comunicació més rellevant i inclús és molt més efectiva que el llenguatge parlat (Cross, 2014).

Així com el llenguatge parlat s'entén com a un intercanvi d'informació, on els diferents participants necessiten establir un consens col·lectiu (coneixements, creences...). És el que els experts anomenen la dimensió transaccional, aquella que permet intercanviar informació. En canvi, en la música no és així. La comunicació a través de la música permet que els diferents interlocutors expressin millor les seves actituds i motivacions, el que anomenem dimensió relacional. Aquesta ajuda als diferents participants a establir i mantenir una relació social (Cross, 2014).

2.3. Les intel·ligències múltiples.

La visió que es té actualment de l'educació és molt més global que la que es tenia anteriorment. Hi ha diferents teories i idees que defensen la necessitat de treballar d'una manera transversal i donant espai a desenvolupar diferents tipologies d'aprenentatges. Aquest fet el potencia el teòric Howard Gardner amb la seva teoria de les intel·ligències múltiples.

Howard Gardner és un psicòleg i investigador educatiu nord-americà conegut per la seva gran aportació teòrica que planteja l'existència de les intel·ligències múltiples. Les seves tesis es van fer molt populars a començaments dels anys dos mil. Segons Gardner, l'èmfasi tradicional en la intel·ligència com una única entitat mesurable és limitat, i en canvi, argumenta que hi ha diferents formes d'intel·ligència que es manifesten en diferents àmbits de la vida.

Gardner afirma que totes les persones tenen diferents intel·ligències que complementant el seu ser i que no només en poden desenvolupar una. Aquestes intel·ligències són adquirides gràcies a les diferents experiències i vivències viscudes de cadascun dels individus (Gardner, 2019).

Les 10 intel·ligències que marca Gardner són: la intel·ligència logicomatemàtica, la intel·ligència lingüística, la intel·ligència naturalista, la intel·ligència musical, la intel·ligència espacial, la intel·ligència intrapersonal, la intel·ligència interpersonal, la intel·ligència corporal, la intel·ligència existencial i la intel·ligència espiritual (Martí, 2014).

En aquest bloc ens centrarem en la relació que hi ha entre dues de les intel·ligències; la musical i la interpersonal.

La intel·ligència musical és aquella que està relacionada amb la música, el llenguatge musical i amb elements que la caracteritzen com poden ser el to i el ritme (Martí, 2014).

Per Gardner (Gardner, 2019) la intel·ligència musical té un origen i un vincle biològic, tal i com hem vist en el primer dels blocs “Un vessant més biològic” i descriu que aquesta és independent de les altres intel·ligències. Aquesta independència la veiem, per exemple, en els casos dels infants autistes que dominen un instrument, però, en canvi, altres intel·ligències com la lingüística no la tenen desenvolupada.

Howard Gardner en el seu llibre “*Inteligencias múltiples: La teoría en la práctica*” també parla sobre l'origen de la música i la importància que rebia en l'Edat de Pedra (Gardner, 2019). Comenta que la música en aquella època tenia un paper unificador molt important i era una eina

per crear vincles, no només amb els altres humans, sinó que també amb la natura. (Gardner, 2019).

L'autor comenta que la intel·ligència musical no és considerada, ara per ara, com una capacitat intel·lectual tot i que en reivindica la rellevància, ja que així ha quedat justificat empíricament (Gardner, 2019).

La intel·ligència interpersonal la definim com la intel·ligència que ens ajuda a relacionar-nos i a entendre als altres. Un element clau dins d'aquesta intel·ligència és l'empatia (Martí, 2014).

Aquesta intel·ligència interpersonal té dos factors molt rellevants a l'hora de poder desenvolupar-la correctament. El primer d'aquest és la infància prolongada on la relació que té l'infant amb la mare és molt estreta i dependent. El segon dels factors és la necessitat que té l'espècie humana en relacionar-se. Ja des de les societats prehistòriques els humans col·laboraven per caçar i recol·lectar, per tant, aquesta necessitat és intrínseca a la nostra espècie (Gardner, 2019).

Aquestes dues intel·ligències les podem relacionar per veure com si treballem i potenciem una d'elles, l'altra també es veu afectada positivament. Posem per exemple que volem desenvolupar la intel·ligència musical, aquest treball el farem a partir d'activitats com el cant o la dansa que requeriran una interacció amb els companys i companyes. Per tant, estarem treballant les dues intel·ligències (Martí, 2014).

Com diu Joan Maria Martí en el seu llibre "*Cómo potenciar la inteligencia de los niños con la música*" la música és una gran eina socialitzadora, ens ajuda a crear vincles i alhora ens fa partícips d'una activitat grupal i conjunta amb la resta de companys i companyes. A més, la música pot ajudar als infants més tímids i reservats a integrar-se amb el grup classe a l'hora de dur a terme alguna activitat o exercici musical (Martí, 2014).

Cal també tenir en compte que no només estem parlant de treballar la música en contextos escolars i acadèmics sinó que a casa també es pot desenvolupar aquesta intel·ligència. El que planteja Martí en el seu llibre és enfocar l'aprenentatge de la música dels del gaudi. A tots ens agrada escoliar música i diem que la música ens fa companyia o ens recorda a un viatge, una trobada amb amics o una festa d'aniversari (Martí, 2014).

Fins i tot veiem que en la societat els diferents individus han creat múltiples actes culturals en els quals la música ha ajudat a fer que els integrants interactuïn i socialitzin entre ells. Observem, per exemple, el cas de la cultura catalana i veurem que formacions com els bastoners, els grups de percussió i les sardanes són un clar exemple que a partir de la música existeix una relació entre les persones que duen a terme aquesta activitat (Martí, 2014).

Tot això ens dona peu a obrir un nou apartat en el qual parlarem que important és la interacció a l'hora d'aprendre música.

2.4. L'aprenentatge de la música a partir de la interacció

En aquesta part parlarem sobre el que succeeix quan hi ha aprenentatge musical i com aquest té una part molt fonamental en la interacció que hi ha entre els individus que participen de la pràctica musical.

L'aprenentatge de la música podem dir que és una activitat que es basa en coordinar els comportaments de les persones que fan música en un temps determinat. A conseqüència d'això els músics fan diferents aportacions que es basen en l'estructura del pols regular i un to determinat (Cross, 2014). Per tant, es coordinen i interactuen per a obtenir un resultat conjunt. A banda d'establir un to i un ritme regular en el qual tots basaran la seva aportació musical, els músics coordinen també la seva atenció, les seves accions i els seus sons (Cross, 2014).

I és que el fet de coordinar-se i treballar de forma grupal s'ha demostrat en diferents estudis que és bo per a tots aquells alumnes que estan iniciant-se en l'aprenentatge de la música i que els ajuda a millorar en la seva educació. Veiem l'estudi de De Bruyn, L., Leman, M., Moelants, D. I Demey, M. en el qual van posar a prova el moviment de diferents alumnes segons si patien una interacció social o simplement estaven movent-se de forma individual. En aquest estudi es va demostrar que existia un moviment més intens quan el grup es movia conjuntament i de forma sincronitzada entre ells i fins i tot amb la música (Leen De Bruyn, 2009).

Per tant, van poder veure que existeix un factor social que condiciona el moviment en aquest cas dels alumnes que participen en l'estudi (Leen De Bruyn, 2009).

Els adolescents que es van observar van demostrar que moure's en grup i no de forma individual fa que els resultats siguin més i més intensos. És a dir, que participin d'una forma més activa de l'activitat proposada (Leen De Bruyn, 2009).

D'aquest fet, podem valorar que compartir amb els altres o treballar conjuntament ajuda a què els diferents integrants es sentint acompanyats i encoratja a mantenir un sentiment de convergència col·lectiva (Cross, 2014). Tot això fa que els alumnes es sentin integrats en el grup classe i recolzats per part dels seus companys i companyes. D'aquesta manera també estem fent una tasca d'inclusió, ja que incloem tota la diversitat de l'aula en les activitats musicals que proposem.

Fins ara hem estat parlant dels beneficis acadèmics que comporta l'aprenentatge de la música en format grupal, però a banda d'aquests beneficis enfocats a l'aprenentatge i a l'adquisició de coneixements teòrics l'estudi de la música aporta altres beneficis als alumnes.

L'aprenentatge de la música forma amb molts valors als infants com poden ser l'esforç i l'autosuperació. I és que per exemple, estudiar un instrument musical ajuda a establir hàbits diaris i rutines que després es poden traslladar a altres activitats que poden fer els infants. L'estudi de la música a banda d'aportar-te coneixements musicals també t'aporta una formació més vivencial i et dona moltes altres capacitats que són indispensables per a la vida. L'alumne que estudia música aprèn a no rendir-se, a treballar per allò que vol aconseguir i a ser crític amb ell o ella mateixa (Martí, 2014).

2.5. El treball a l'aula de primària

Després de veure i analitzar els anteriors blocs ara toca considerar quines activitats, plantejaments o rutines es poden establir dins de l'aula de música en els centres d'educació primària per a cohesionar el grup. Examinarem també com aquestes tenen cabuda dins del nou currículum d'Educació Primària.

Com indica el Currículum de Primària, la música és considerada una eina molt poderosa de canvi social. Aquesta promou la conscienciació i dona oportunitats a tot l'alumnat d'encarar problemàtiques actuals amb una perspectiva sostenible i evitant les visions etnocèntriques (Decret 175/2022).

Des de la Universitat del País Basc, l'any 2008 es va fer un estudi per analitzar quin és la predisposició dels alumnes del tercer cicle a l'hora de cantar en les aules escolars.

L'estudi analitza quin és el posicionament dels alumnes del tercer cicle d'educació primària envers la música així com més específicament en l'activitat del cant. Tot això ho fan a partir d'un qüestionari que els mateixos alumnes responen.

Després d'aquestes proves, es pot afirmar que la participació de l'alumnat en les activitats plantejades ha estat una manera de motivar-lo. A més, aquest factor marca una millora en la cohesió de grup a la vegada que promou l'interès en la pràctica del cant. Igualment, un dels aspectes que més va motivar als alumnes va ser el fet d'haver de compartir el seu aprenentatge a partir d'un concert (Izagirre, 2008).

En l'estudi també es van tenir en compte els papers que van desenvolupar els especialistes de música. Aquests van remarcar la importància de la formació vocal per a poder transmetre el patrimoni cultural propi, considerant-lo un element fonamental per a la formació integral de l'alumnat (Izagirre, 2008).

Tal com cantar hem vist que aporta a l'alumnat beneficis socials, també la dansa ens pot ajudar a desenvolupar les habilitats socials dels nostres infants.

Com diu Gil Madrona (2013), la dansa desenvolupa la capacitat expressiva i comunicativa de la persona i aquesta es pot valorar en tres categories; el coneixement personal, la comunicació interpersonal i la comunicació introspectiva.

El ball i la dansa permeten al professorat fer propostes d'activitats en les quals l'alumnat pugui desenvolupar la seva creativitat, afavorint la participació i la implicació dels aprenents en el procés d'aprenentatge (Gil Madrona, 2013).

Tantmateix, la dansa vista des d'un punt educatiu és una activitat que també vol transmetre valors creatius, d'autoconeixement, de respecte cap a altres cultures i ajuda a la capacitat expressiva igual que a la relació entre els diferents companys i companyes (Gil Madrona, 2013).

Una altra activitat que es pot desenvolupar en les aules és la composició musical. Aquesta activitat també està plantejada en el currículum de primària en una de les competències específiques en l'àmbit d'educació artística (competència 4) (Decret 175/2022). El treball dins de l'aula amb els infants es comença treballant des de la imitació i en edats més avançades s'incorpora la veu i el moviment. Per acabar, la composició es realitza a seguint patrons i finalment creant les seves pròpies creacions (Hernández Bravo, 2010).

Com hem vist, molts autors defensen la presència de la música dins de les aules, ja que aporta molts beneficis als alumnes. Tal com mostra el currículum actual en les aules de primària la música no només és un aprenentatge individual i teòric sinó que els aprenents han de prendre consciència de les diferents cultures, creences, idees i sentiments de les societats que ens envolten (Decret 175/2022).

Després de totes aquestes aportacions que han fet els diferents autors podem concloure que les activitats creatives que es treballen des de l'aula de música aporten molts beneficis en les relacions socials. Entre altres trobem beneficis com l'increment en l'interès i la curiositat per la música. L'aprenentatge de la música es tracta d'un aprenentatge actiu, que millora la cohesió de grup, fomenta l'autocrítica i ajuda a l'expressió dels sentiments i les emocions entre altres (Hernández Bravo, 2010).

2.6. Marc normatiu

Les escoles catalanes segueixen i estan sota un marc normatiu que marca i estableix una sèrie de criteris i accions que aquestes han de dur a terme. Des dels Governos, tant centrals com autonòmics, es donen unes indicacions normatives i legislatives que tots els centres han de complir per estar sota la regularitat.

En el cas estatal tenim la LOMLOE (2020) que modifica la llei anterior LOE (2006) i que vol millorar-la. Alguns dels punts més rellevants que aporta aquesta nova llei en l'àmbit de la música són els següents.

- La música i la plàstica queden unificades en una sola àrea anomenada “Educació Artística”
- L'àrea d'Educació Artística compta amb una hora setmanal per a l'alumnat d'Educació Primària.

En el marc autonòmic tenim la Llei d'Educació de Catalunya (LEC) i aquesta afirma que és en l'etapa de primària en la qual l'alumnat ha de saber “Expressar el sentit artístic, la creativitat i l'afectivitat” (LEC, 2009). Per tant, inclou dins dels ensenyaments artístics la música, la dansa i les arts plàstiques (LEC, 2009).

Seguin en el marc autonòmic la Generalitat de Catalunya va aprovar el 27 de setembre del 2022 un nou currículum on s'hi establien una sèrie de canvis i modificacions a l'anterior.

Com hem dit anteriorment, la música i la plàstica s'uneixen i formen una sola àrea anomenada Educació Artística que pretén *col·laborar en el desenvolupament integral de l'alumnat i apropar-lo al coneixement i gaudi de les principals manifestacions culturals i artístiques del seu entorn. Així mateix, es promou una gran quantitat i varietat de coneixements, destreses i actituds que involucren i impliquen l'alumnat de manera directa o indirecta. S'inicia en la creació de les seves pròpies propostes de manera autònoma i es contribueix a la formació del sentiment de pertinença i identitat, del gust estètic i del sentit crític* (Decret 175/2022).

Dins d'aquesta àrea s'estableixen quatre competències específiques que s'hauran d'assolir en finalitzar l'etapa de primària. Aquestes són comunes amb l'educació plàstica i visual, l'educació audiovisual i l'educació en arts escèniques i performatives.

En el currículum, però, s'especifiquen els sabers per separat en els diferents blocs educatius; educació musical, educació plàstica i visual, educació audiovisual i educació en arts escèniques i performatives.

Dins de l'educació musical, i les altres, es presenten dos blocs de sabers que reben el nom de percepció i anàlisi i creació i interpretació. Aquests sabers estan estructurats i marcats perquè s'assoleixin en un període de dos anys (primer cicle, segon cicle i tercer cicle).

A banda de les lleis i decrets citades anteriorment, en les escoles també s'elaboren documents com el Projecte Educatiu de Centre (PEC) i el Projecte de Direcció (PdD) que marquen molt la línia educativa de cada centre.

També existeixen altres documents molt rellevants que els centres elaboren per tal de poder establir una línia pedagògica per al seu centre com la Programació General Anual (PGA), i la Memòria Anual (MA).

Aquest fet cal tenir-lo en compte, ja que els centres tenen certa llibertat d'adaptar els ensenyaments, en aquest cas de la música, a les necessitats i realitat del seu centre i del seu alumnat. Aquest aspecte el tindrem molt present i el podrem observar en la part metodològica d'aquest treball.

3. MARC METODOLÒGIC

3.1. Contextualització de la investigació

Aquest marc metodològic sorgeix de la necessitat de veure la música com a eina de cohesió útil, més enllà de l'aprenentatge i sabers que transmet, per a resoldre qüestions conflictives o problemàtiques dins de les aules de primària.

Com hem vist en el marc teòric, la música ens pot donar moltes eines i recursos per fomentar que els alumnes interaccionin entre ells i elles, i d'aquesta manera les seves relacions siguin més respectuoses, cohesionades i d'alguna manera també més estables.

El que volem doncs, és que des de l'àrea de música es treballi amb eines pròpies d'aquesta àrea per tal de disminuir i reduir els conflictes que es donen entre els alumnes.

En les escoles que veurem, en l'àrea de música, no només es treballen sabers i conceptes musicals, sinó que també volen donar un enfoc més transversal per tal de forma als alumnes d'una forma més completa. D'aquesta forma es veurà que en les sessions de música també hi intervenen factors més enllà dels sabers més teòrics com ho són les emocions i les relacions entre l'alumnat i amb els docents que les imparteixen.

3.2. Punt de partida, hipòtesi

Després de veure en el marc teòric que l'educació musical intervé molt en el camp de les relacions, la comunicació i la interacció afirmo i plantejo la següent hipòtesi:

L'educació musical és una eina que ajuda a la cohesió de grup en les aules de primària.

3.3. Objectius de la investigació

En aquest punt de la investigació cal plantejar-se uns objectius que defineixin el camí del marc metodològic i així poder començar la meua pròpia investigació. És per això que plantejo el següent objectiu general.

1. Establir una metodologia per tal de treballar la música des d'un vessant social i cooperatiu amb els diferents alumnes.

A partir d'aquest objectiu general me'n sorgeixen tres d'específics per tal de concretar més la meva acció.

El primer dels objectius específics va encaminat a conèixer diferents propostes i activitats que s'estan fent a les escoles per tal de fomentar la cohesió de grup.

1. Detectar activitats musicals on la participació conjunta del grup classe és molt rellevant.

Pel que fa al segon i tercer objectiu específic el que volem és que l'alumnat dins de la l'aula de primària estigui integrat i cohesionat amb la resta de companys i companyes. Per aquest motiu s'han plantejat els següents objectius específics.

2. Identificar factors en les activitats de música que fomentin la inclusió de tot l'alumnat en les propostes didàctiques.

3. Destacar les millores que s'han produït en la cohesió social del grup, fruit de les propostes musicals d'aula.

3.4. Disseny de la investigació

En aquest bloc podreu trobar com s'ha plantejat el marc d'actuació i d'investigació en el marc metodològic plantejat. Per fer-ho s'han tingut en compte diferents aspectes per tal de poder donar resposta als objectius plantejats en el bloc anterior.

En aquest esquema podeu veure com s'ha dissenyat la investigació i quins han estat els camps que abordaré en les pròximes pàgines.

Gràfic 1: Disseny de la investigació,

Font: elaboració pròpia

3.4.1. Tipologia de centres

Per tal de fer una recerca àmplia i poder analitzar diferents contextos educatius he escollit presentar la meua investigació en dos centres d'educació primària de tipologies diverses.

La primera observació es farà en un centre concertat que ofereix escolarització des del segon cicle d'Educació Infantil (I3, I4 i I5) fins als cursos d'Educació Secundària Obligatòria. Es tracta d'un centre molt gran que ofereix 3 línies per cadascun dels cursos, ja sigui en EI com en EP com a l'ESO. Tot i això, la meua observació i anàlisi de com treballen en l'àrea de música anirà dirigida a l'etapa d'Educació Primària.

La segona observació es farà en un centre públic que escolaritza des de la segona etapa d'Educació Infantil fins a acabar l'etapa d'Educació Primària. El centre ofereix dues línies en cadascun dels cursos amb l'excepció de I3 i I4 que actualment només tenen una línia.

La meua pràctica i observació anirà destinada només a l'etapa d'Educació Primària tot i que el professorat és comú i pot aportar experiències on hi intervinguin totes les edats en les quals treballen.

3.4.2. Instruments de recollida de dades

Per a tal de recollir evidències i donar resposta als objectius marcats plantejo utilitzar diferents

instruments de recollida de dades. D'aquesta manera veurem d'una forma més específica cadascuna de les aportacions fruit d'aquesta posada en pràctica.

Inicialment proposo fer una entrevista als mestres especialistes de música dels diferents centres educatius per tal de veure i conèixer la situació i l'estat en que es troben tant de forma general dins del centre com en les seves aules de música. Aquest instrument de recollida de dades em permetrà valorar qualitativament que en pensen els docents del tema plantejat. S'han fet un total de quatre entrevistes a mestres especialistes de música dels dos centres escolars contextualitzats anteriorment.

El segon instrument que plantejo és una graella d'observació per poder destacar i analitzar les situacions que es poden desenvolupar al llarg de les sessions de música. Aquesta observació permetrà veure en quins moments els infants socialitzen i es relacionen entre ells així com identificar quines activitats promouen aquestes relacions. Igual que en el cas de l'entrevista, les observacions d'aula em permetran veure, analitzar i identificar activitats que es fan des de l'àrea de música per tal de millorar i treballar la cohesió de grup entre els i les alumnes d'un grup classe.

A l'hora de posar en pràctica aquests instruments de recollida de dades s'han tingut en compte tots els procediments per tal que la seva posada en pràctica sigui adequada a la investigació que s'està fent. En tractar-se d'instruments d'elaboració pròpia aquests han passat un procés de validació en què dues professionals en el cap de la música han donat i aportat correccions i propostes per tal que siguin adequats a la realitat d'aquesta investigació.

Les dades fruit de la investigació han estat tractades i utilitzades de forma anònima per així protegir a tots els participant i les seves dades personals.

En el cas de les entrevistes, aquestes han estat enregistrades en format àudio amb el consentiment dels entrevistats només per a un ús propi i amb finalitat de poder plasmar en els resultats la màxima precisió i concreció de la informació obtinguda dels diferents professionals.

3.4.3. Temporització

La investigació pràctica d'aquest Treball de Fi de Grau en els centres educatius s'ha realitzat en dues parts per tal de poder obtenir i recollir dades, per una banda més personals i per l'altra dades més evidencials.

Abans de marcar la temporització d'aquestes pràctiques, ha calgut una coordinació amb els centres i els seus docents per tal de poder dur a terme correctament la meva actuació en els centres escolars. Aquesta coordinació s'ha fet per correu electrònic amb els caps d'estudis i els mestres de música pertinents.

La primera part ha consistit en una entrevista als especialistes de música que actualment estan desenvolupant aquesta àrea a les aules dels centres. Les entrevistes s'han fet els dies 20 i 27 d'abril de 2023. Aquestes trobades van tenir una durada de 30 minuts aproximadament.

La segona part va consistir d'observacions d'aula. Es van fer en cada centre dues observacions de diferents sessions en cicles i cursos variats per tal de tenir una visió més ampla del que es fa a les aules de música. Es van fer un total de quatre observacions per centre. Aquestes visites es van fer els dies 20, 27 i 28 d'abril.

3.4.4. Propostes d'activitats

Durant les sessions observades i les entrevistes he pogut fer una gran recopilació de diferents activitats que es realitzen en les aules de música que milloren i fomenten la cohesió de grup i, per tant, donen resposta als objectius plantejats en l'inici d'aquest marc metodològic.

En les entrevistes fetes s'ha pogut analitzar quines són les activitats que més plantegen els i les mestres a l'aula de música on la cohesió de grup i la necessitat de col·laborar conjuntament són fonamentals.

Podem veure també que aquestes activitats estan completament relacionades amb el currículum d'Educació Primària: Decret 175/2022.

Si volem relacionar i donar un encaix curricular a aquestes activitats normés cal que ens fixem en les competències que estableix el Decret 175/2022 i veurem que les activitats esmentades anteriorment on la participació conjunta de l'alumnat s'encabeixen dins de les competències 3 i 4 de l'àrea d'Educació Artística.

En la competència 3 "Experimentar i crear amb les possibilitats del so" (Decret 175/2022) podem veure clarament que activitats com cantar i tocar instruments tenen una referència directa. També veiem que en aquesta mateixa competència s'anomena el cos com a mitjà d'expressió i comunicació, cosa que també interpel·la de manera directa a la dansa.

En la competència 4 ens parla de la pertinença com a element que cal treballar amb l'alumnat. Això ens fa pensar en què des de l'àrea d'Educació Artística també es treballen els valors de cohesió de grup i de respecte als altres per tal de ser alumnes plenament competents.

És oportú també observar i analitzar els sabers que s'estableixen des del currículum per veure i detectar quins factors es comparteixen amb les tipologies d'activitats esmentades en aquest bloc.

En el currículum (Decret 175/2022) veiem que durant primer cicle de primària es treballen sabers relacionats amb la discriminació auditiva, l'experimentació instrumental i vocal i la pràctica col·lectiva dels i les alumnes de l'aula de música. Veiem també en aquest currículum que en el segon cicle primària (Decret 175/2022) molts dels sabers que ja s'han treballat en el primer cicle hi tornen a aparèixer amb un petit grau més de dificultat. També s'incorporen sabers relacionats amb el llenguatge musical com la "Identificació i descripció del [...] compàs". És ja a cicle superior on el currículum (Decret 175/2022) marca que tots aquests sabers s'assoleixen en el grau màxim de dificultat i es posa èmfasi en la capacitat de l'alumne de produir i crear obres artístiques plasmant així tot el que ha adquirit al llarg de tota l'etapa d'Educació Primària.

Analitzades aquestes dades a continuació faig una llista de propostes d'activitats per poder treballar amb els i les alumnes de l'etapa d'Educació Primària per tal de millorar la cohesió de grup. Algunes d'aquestes activitats han estat posades en pràctica durant les sessions observades a les escoles. Totes elles tenen la finalitat de treballar la cohesió de grup des de l'àrea de música per tal de millorar les seves relacions així com els seus vincles socials, transmetent valors com el respecte, el compromís, la participació activa i la pertinença al grup classe.

3.4.4.1. Activitats cantades

Com hem vist en el marc teòric, en el bloc "El treballa a l'aula" el cant i la formació vocal dels alumnes és clau i també és una activitat motivadora que els anima a participar de les propostes musicals que fa el docent.

A continuació presento una sèrie de propostes d'activitats on els alumnes hauran d'utilitzar la seva veu com a instrument principal i en serà la principal eina perquè els ajudarà a relacionar-se i cohesionar-se amb els seus companys i companyes.

Activitat 1: Aprendre una cançó a partir d'un enregistrament.

Aquesta tipologia d'activitat és una fórmula que es va practicant des de fa dècades, però no per aquest motiu la podem categoritzar com a no vàlida. Utilitzar un enregistrament com a model d'aprenentatge és tan vàlid com utilitzar-ne un altre. Cal tenir en compte en aquest cas, que l'enregistrament ha de ser de la suficient qualitat perquè sigui un exemple adequat i que permeti l'aprenentatge dels alumnes. En aquest punt també cal tenir en compte el domini d'aquest i els drets d'autoria dels enregistraments.

Activitat 2: Aprendre una cançó a partir del model del mestre

De la mateixa manera que he explicat en l'activitat anterior, el paper del mestre en aquesta tipologia d'activitats és donar exemple o un model perquè l'alumnat pugui aprendre en aquest cas una cançó. La formació vocal del mestre de música ha de ser prou per a poder interpretar petites peces i que els infants en puguin adquirir aprenentatges musicals.

Activitat 3: Aprendre una cançó en un idioma estranger (anglès, africà...)

Des de l'àrea de música es pot fomentar l'aprenentatge d'altres llengües i conèixer altres cultures (parlarem d'aquest aspecte en el següent bloc "Transversalitat en les diferents àrees").

Activitat 4: Cantar un cànon

Un cànon és una tècnica compositiva en la qual diverses veus o instruments repeteixen una melodia o frase musical de manera escalonada, creant així una textura musical particular.

Els cànon són una tipologia de peces que requereixen molta concertació per part de l'alumnat, que té una estructura poc comuna per a ells i elles. És una forma de cantar conjuntament amb el grup classe i requereix una clara implicació de tots els participants per aconseguir l'èxit.

Activitat 5: Cantar una cançó amb acompanyament instrumental enregistrat

En el moment de cantar una cançó amb els alumnes, és interessant que la seva veu estigui acompanyada per un acompanyament musical i aquest pot estar enregistrat. Igual que en el cas de l'activitat 1, caldrà tenir en compte el domini d'aquest i els drets d'autoria dels enregistraments que s'utilitzin.

Activitat 6: Cantar una cançó amb acompanyament instrumental en directe

Cantar una cançó amb acompanyament instrumental en directe és una activitat en què els alumnes interpreten una peça a la vegada que els acompanya un instrument en directe.

Aquest instrument el pot tocar el mestre i fer un acompanyament més elaborat o poden ser els mateixos alumnes que combinin la tasca de cantar amb la de fer un acompanyament senzill.

Activitat 7: Canviar la lletra d'una cançó

Aquesta proposta d'activitat pot motivar molt a l'alumnat, ja que dones peu a la seva creativitat i originalitat a l'hora de crear una nova lletra per una cançó. A més, pots incrementar la seva motivació escollint una cançó del seu gust o que siguin ells i elles mateixes qui proposin a quina de les melodies volen canviar-li la lletra. Evidentment, és una tasca que es farà en grups i d'aquesta manera també estarem fomentant la cohesió de grup.

Activitat 8: Musicalitzar un poema i cantar-lo

Al revés que l'activitat anterior, a l'hora de musicalitzar un poema el que volem que facin els alumnes és que creïn una melodia per aquells versos que ja estan creats. Caldrà tenir en compte elements més melòdics, harmònics i rítmics que en l'activitat 7 ja veien determinats i en aquesta activitat caldrà elaborar-los.

Activitat 9: Inventar una cançó

Aquesta tasca té un punt més de complexitat i dificultat i combina les activitats 7 i 8, ja que estem parlant de crear una cançó des de zero. Caldrà crear la lletra, decidir el ritme, l'harmonia, els instruments que la interpreten i molts altres factors. És una tasca complexa que els alumnes hauran de treballar conjuntament amb els seus companys i companyes per tal de fer una creació coherent i unificada.

3.4.4.2. Activitats dansades

En aquest bloc d'activitats veurem com es poden treballar les danses amb els alumnes d'Educació Primària fomentant la relació entre ells i elles, el respecte, el compromís i la participació i integració amb el grup. Com dia Gil Madrona en el apartat "El treball a l'aula de primària", la dansa ajuda a la capacitat expressiva i a la relació amb els altres i per aquest motiu cal que la treballem a les aules amb els nostres alumnes.

Aquesta tipologia d'activitats permet treballar les quatre competències que marca el currículum d'Educació Primària d'una forma molt completa això que fa que sigui una molt bona proposta per suggerir a l'alumnat.

Activitat 1: Ballar danses tradicionals catalanes

Ballar danses tradicionals catalanes implica participar en les formes de ball que s'han desenvolupat al llarg dels segles a la regió de Catalunya.

Amb l'alumnat d'Educació Primària és una manera de poder conèixer la cultura musical del nostre territori a la vegada que fem i posem en pràctica aquestes danses. Alguns exemples serien La Polca d'Ours, les Sardanes, El ball de Civada i El ball de Sant Ferriol.

Activitat 2: Ballar danses tradicionals d'arreu del món

Igual que podem treballar danses pròpies del territori en què ens trobem, podem dansar altres balls tradicionals d'altres llocs del món. Podem fer servir les procedències del nostre alumnat nouvingut per a introduir altres cultures, estils musicals i danses en les nostres aules.

Activitat 3: Ballar en parelles

Les danses poden ser ballades amb diferents agrupacions. A l'aula de primària podem proposar que els alumnes ballin amb el gran grup o per grups reduïts dels membres que considerem. En aquesta activitat el que se suggereix és ballar per parelles per ajudar als infants amb més dificultats d'expressió i de comunicació a integrar-se amb els seus companys. A aquests alumnes els serà més fàcil treballar amb una parella i poder-se comunicar amb ella que posant-lo en un grup més gran on tindrà més dificultats per expressar-se i participar activament de la dansa.

Activitat 4: Posar gestos a una cançó cantada

Igual que en bloc anterior hem treballat la creativitat també en aquest podem fomentar la creació de petites gesticulacions acompanyades d'una cançó cantada. D'aquesta manera estem animant a l'alumnat a incloure el gest i l'expressió corporal en una cançó apresada anteriorment.

Activitat 5: Inventar una dansa

De la mateixa manera que en l'activitat 4 d'aquest bloc els alumnes en aquesta activitat els alumnes poden crear una dansa a partir d'una música determinada. Consisteix a donar

l'oportunitat als infants per poder crear i expressar a partir del moviment del cos les seves sensacions, emocions i sentiments. D'aquesta manera estem també donant cabuda a la competència 3 del currículum d'Educació Primària. En aquesta tipologia d'activitats també es podria treballar la competència 4 si compartim aquestes creacions amb altres companys, familiars o personal extern a l'aula.

Activitat 6: Expressar a partir del moviment lliure emocions i sentiments

La dansa és una eina que permet expressar amb el cos d'una forma molt lliure els sentiments i les emocions. Podem proposar a l'alumnat que a partir d'una música o una melodia, expressi amb el cos i amb moviments lliures el que els transmet.

Aquesta activitat els pot suposar un repte en l'inici, però cal que la treballem de forma continuada per tal que els infants adquireixin aquesta habilitat. Tal com estan acostumats a expressar-se de forma verbal, també poden adquirir la capacitat de fer-ho a partir del moviment.

3.4.4.3. Pràctica instrumental

En aquest bloc d'activitats trobarem diferents propostes que podem portar a les aules de primària per treballar la pràctica instrumental amb els i les alumnes. Aquesta tipologia d'activitat requereix una coordinació excel·lent per part dels alumnes i que, per tant, serà necessària la cohesió i la comunicació entre ells i elles.

Activitat 1: Interpretar peces amb instruments Orff

Els instruments Orff són una gran eina per a introduir als alumnes d'Educació Primària en la pràctica instrumental. Es tracta d'un material senzill, agradable i útil per a interpretar petites peces i obres a l'aula de música.

Aquesta tasca, en la qual els alumnes hauran d'interpretar melodies senzilles que proposi el docent, busca que els infants treballin de forma conjunta per tal d'assolir un resultat positiu de la tasca. Serà necessària una coordinació i una interacció entre tots els participants per tal d'assolir l'objectiu plantejat.

Activitat 2: Interpretar peces amb els Bomwhackers

Els Boomwhackers són tubs de plàstic de diferents longituds i colors que produeixen sons musicals quan són colpejats. Aquest material permet formar a l'alumnat d'una forma molt

intuïtiva i dinàmica. D'una forma divertida, els infants poden interpretar peces i melodies senzilles de forma col·lectiva.

Cada alumne pot tenir un dels tubs i d'aquesta manera, a partir de la participació de tots els integrants, s'acaba interpretant la melodia o l'obra que es vulgui executar.

Activitat 3: Repetir i crear patrons rítmics

En el moment que proposem als infants la repetició d'alguna cosa, els estem forçant a prestar atenció. Igual que hem parlat en el bloc "Activitats cantades" que el mestre o un enregistrament podia ser l'exemple i el model a seguir, també podem realitzar-ho en aquesta activitat.

El docent pot executar un ritme, ja sigui amb el propi cos com amb material de pressió i que els alumnes l'hagin de repetir. En aquest cas, la interacció s'està fent entre el mestre i l'alumnat. Si volem treballar la relació i la interacció entre ells, podem suggerir als infants que creïn aquests ritmes i que els companys els puguin repetir. D'aquesta forma els infants es relacionen i es comuniquen utilitzant la percussió com a mitjà.

Activitat 4: Improvisar melodies amb instruments Orff

La improvisació és un aspecte que també trobem en el currículum d'Educació Primària en l'àrea d'Educació Artística.

En aquesta activitat volem que els alumnes improvisin i utilitzin la seva creativitat i espontaneïtat per crear melodies úniques. Per tal de facilitar-los aquesta tasca, que els serà difícil, emprem bases com l'escala pentatònica que ens permeten que el resultat de la improvisació sigui agradable. També podem fer servir les notes d'un acord per fer improvisacions i així deixar d'una forma molt pautada quines són les possibilitats a l'hora d'improvisar perquè la melodia soni bé.

El grup d'alumnes farà una base harmònica senzilla en la tonalitat, per exemple, de Do Major amb la seqüència de tònica - subdominant - dominant i un dels alumnes anirà fent la melodia improvisada amb les notes DO, MI i SOL. D'aquesta manera estarem fent que l'alumnat treballi de forma conjunta i acabi interpretant una composició única.

Activitat 5: Improvisar ritmes a partir de la percussió

Improvisar es pot fer de moltes formes i la percussió és una molt bona manera d'introduir-se en

aquesta habilitat.

Podem utilitzar qualsevol mena d'objecte per fer percussió; material reciclat, instruments de petita percussió, material de l'aula i fins i tot el nostre propi cos.

Fer percussió amb els alumnes i improvisar amb ella és una tasca senzilla i que pot motivar-los a aprendre música. La durada de les figures rítmiques, per exemple, és un dels sabers que podem aprofitar per treballar d'aquesta manera més dinàmica i atractiva per a l'alumnat. També serà necessària una coordinació entre l'alumnat per a dur a terme l'activitat correctament.

3.4.5. Transversalitat en les diferents àrees

L'àrea d'educació artística és una àrea en la qual es treballa de manera transversal i, per tant, es complementa amb les altres àrees d'una forma molt natural. L'àrea de música permet utilitzar com a element bàsic la música i amb aquest pots treballar una gran varietat de sabers que estan relacionats amb altres àrees del currículum d'Educació Primària (Decret 175/2022).

Vistes les propostes d'activitats musicals en el bloc anterior ara em proposo ampliar-les per tal de treballar de forma conjunta i transversal amb les altres àrees que estableix el currículum d'Educació Primària (Decret 175/2022) i així mostrar la transversalitat que permet l'àrea de música.

PROPOSTA D'ACTIVITAT DES DE L'ÀREA DE MÚSICA		COM TRACTAR-LA DES D'UNA ALTRA ÀREA.
ACTIVITATS CANTADES	<p>Aprendre una cançó a partir d'un enregistrament</p> <p>Aprendre una cançó a partir del model del mestre</p> <p>Musicalitzar un poema i cantar</p>	Des de l'àrea de qualsevol de les llengües es pot treballar el significat de la lletra de la cançó, analitzar-ne l'estructura, la rima (si en té) o altres aspectes lingüístics.
	Aprendre una cançó en un idioma estranger (anglès, africà...)	El fet de cantar en una llengua que no sigui la materna dels alumnes estem clarament treballant l'àrea de llengües, en aquest cas el de llengua estrangera. A partir d'aquí l'alumnat podrà aprendre nou vocabulari sobre aquestes cançons.
	<p>Canviar la lletra d'una cançó</p> <p>Inventar una cançó</p>	Aquesta activitat la podem relacionar amb l'àrea de llengües en la qual podem treballar la rima i la creació de versos utilitzant el nombre adequat de les síl·labes.

ACTIVITATS DANSADES	Ballar danses tradicionals catalanes	Aquestes activitats les podem treballar des de l'àrea d'educació física, ja que la dansa també forma part del seu àmbit curricular.
	Ballar danses tradicionals d'arreu del món Inventar una dansa	També podem donar-li un enfocament des de l'àrea de coneixement del medi social per tal de conèixer altres cultures o la nostra a partir de les danses tradicionals.
	Expressar a partir del moviment lliure emocions i sentiments	Aquesta proposta es pot treballar conjuntament amb l'àrea d'educació física, ja que requereix un moviment físic molt clar per expressar sentiment i emocions. A més, també és pot compartir amb l'àrea de valors cívics i ètics per tal de fomentar el respecte cap als companys i companyes així com a qualsevol altra creació artística.
PRÀCTICA INSTRUMENTAL	Crear patrons rítmics. Improvisar ritmes a partir de la percussió	Aquesta activitat es treballa amb l'àrea de matemàtiques, ja que a l'hora de crear un patró rítmic s'haurà de tenir en compte el valor d'aquella figura rítmica i quin espai ocupa dins del compàs. A més aquesta activitat es pot realitzar en format digital amb eines com el Falat.io. i així desenvolupar també la competència digital (competències clau).

Taula 1: Proposta d'activitats transversals

Font: elaboració pròpia

La finalitat d'aquest bloc titulat "Transversalitat en les diferents àrees", ha estat veure i analitzar diverses propostes per treballar la música amb altres àrees del currículum de primària (Decret 175/2022). S'ha destacat com la música pot ser un eix temàtic que permet integrar i treballar diversos sabers i competències que el currículum estableix.

La música, com a llenguatge artístic, ofereix un ventall d'oportunitats per explorar i connectar amb altres àrees com les matemàtiques, la llengua o les ciències socials. Aquesta integració transversal permet enriquir l'aprenentatge i donar-li un sentit més global als continguts fent així que l'aprenentatge dels estudiants sigui més significatiu.

Mitjançant la música, hem vist que els estudiants desenvolupen habilitats matemàtiques a través del ritme i la melodia, millorar la seva expressió oral i escrita a través de la interpretació i la composició de lletres de cançons, o conèixer altres cultures i èpoques a través de la música tradicional i la història de la música.

En conclusió, la música pot ser un eix temàtic potent per treballar de manera transversal amb l'alumnat d'Educació Primària. Aquest enfocament permet explorar múltiples sabers, estimular la creativitat i enriquir l'aprenentatge dels estudiants. La música, amb la seva capacitat d'expressió i comunicació, brinda una oportunitat única per integrar les diferents àrees i promoure un aprenentatge significatiu i complet en els centres escolars.

3.4.6. Qüestions ètiques

En aquest bloc de Qüestions ètiques veurem la rellevància que ha tingut l'anonimat i la protecció de dades en el marc metodològic i, per tant, en la investigació per aquest treball.

Aquest apartat és d'una importància fonamental, ja que implica reflexionar sobre les qüestions ètiques i de responsabilitat que s'han tingut en compte durant la realització de la investigació. És essencial assegurar que totes les activitats d'investigació es desenvolupin d'acord amb principis ètics per garantir la integritat i el respecte als participants.

Una de les consideracions ètiques importants que s'han tingut en compte a l'hora de realitzar aquesta investigació és l'anonimat dels entrevistats i dels centres escolars amb els quals s'ha participat. L'anonimat és un principi clau per preservar la confidencialitat i la privadesa dels participants. Garantir l'anonimat implica que els noms i les dades identificatives dels participants no es veuran reflectits al llarg d'aquest treball ni en cap informe relacionat.

En tractar-se d'un estudi sobre la música i la cohesió social en els centres escolars, és necessari prendre precaucions per assegurar que les observacions i les entrevistes es duguin a terme de manera respectuosa i no intrusiva. És fonamental obtenir el consentiment dels participants, explicar clarament els objectius de la investigació i assegurar-se que tenen la llibertat de participar o no, sense cap mena de coacció.

Una altra consideració ètica és la confidencialitat de la informació de les dades recollides. Això implica emmagatzemar i gestionar les dades de manera segura i assegurar-se que només les persones autoritzades tindran accés a aquesta informació.

Per tot això aquestes consideracions ètiques i de responsabilitat han estat fonamentals per garantir la integritat i el respecte als participants i per assegurar una investigació ètica i responsable i rigorosa.

4. RESULTATS

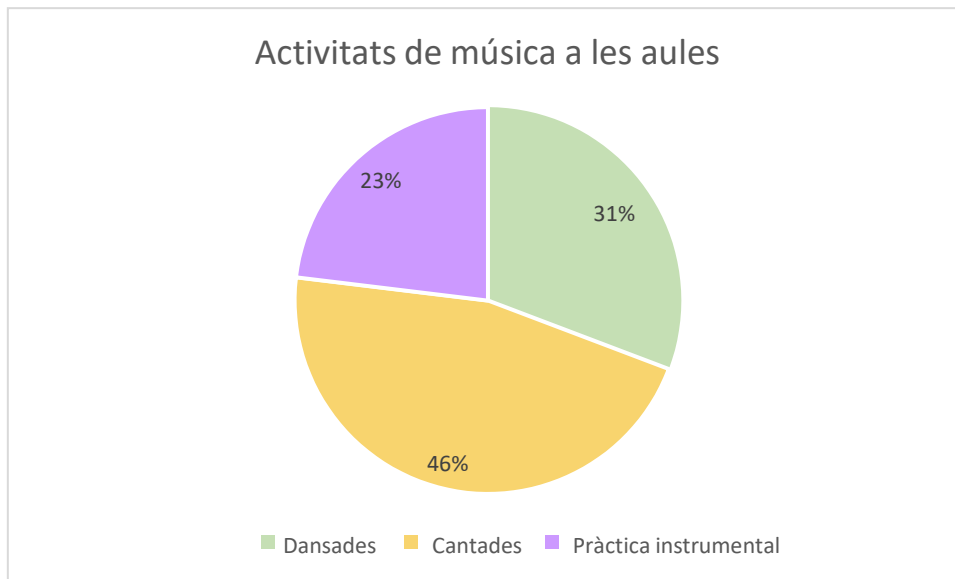
Al llarg d'aquest treball s'han anat recollint i evidenciant certes dades. En aquest punt es valoraran aquests resultats obtinguts al llarg de tota la investigació.

La investigació ha tingut un caire qualitatiu, per tant, totes les dades i resultats assolits ens ajudaran a explicar i evidenciar el punt en què es troba la música a les diferents escoles visitades d'una forma molt realista i coherent amb la realitat de les aules de música. També, en tenir dues fonts (hem col·laborat amb dos centres educatius) ens serà d'ajuda veure si existeixen o no semblances i diferències en la forma en què es planteja l'educació musical en les aules de primària.

Analitzem a continuació les dades que s'han obtingut resultat dels instruments de recollida de dades i n'anirem fent una comparativa entre les dues tipologies de centres observats.

Un aspecte que destaco abans d'entrar en els blocs observats és la formació que tenen les persones entrevistades. Els experts en l'àrea de música amb els quals he pogut compartir aquesta investigació comenten que tenen formació específica per a dur a terme la seva tasca com a docents. Tots ells tenen una formació superior en l'àmbit de la música.

Fent referència a l'objectiu específic 1 plantejat en l'inici d'aquest marc metodològic (*Detectar activitats musicals on la participació conjunta del grup classe és molt rellevant*) hem vist al llarg de les sessions que les activitats que més es treballen les podem agrupar en aquests tres blocs temàtics.

Gràfic 2: Tipologies d'activitats més usades a les aules d'Educació Primària.

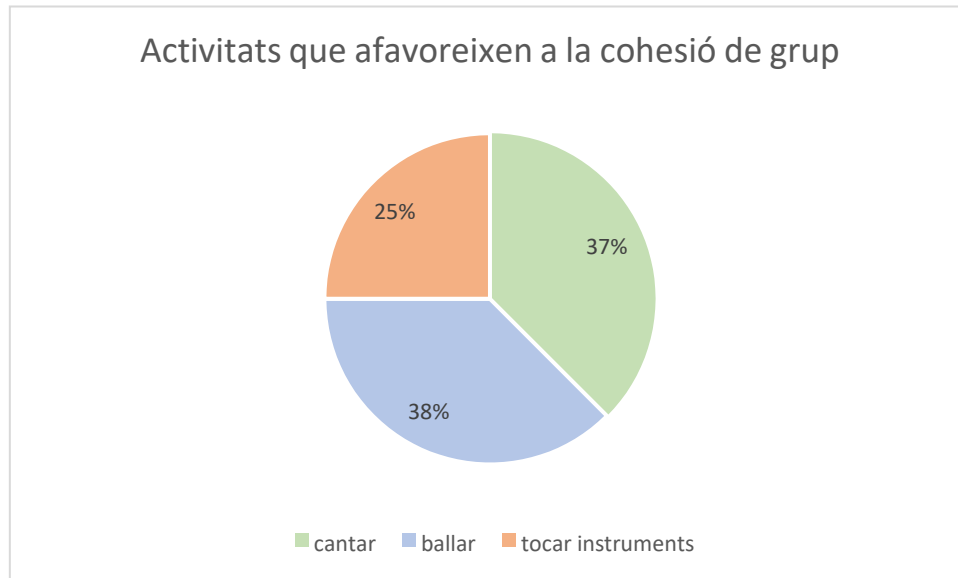
Font: elaboració pròpia

Com veiem les activitats cantades i les cançons tenen més èxit en les aules de primària. Els mestres entrevistats han comentat que el fet de cantar és una forma molt democràtica i molt fàcil de fer amb els i les alumnes. El motiu essencial pel qual destaquen aquestes activitats, comenten els i les mestres, és perquè són activitats on els alumnes poden participar activament i de forma col·lectiva amb tot el grup classe.

Aquest fet ens porta a analitzar que el treball que es fa a l'aula de música majoritàriament és grupal i tot l'alumnat treballa de forma conjunta en les propostes que fan els docents. A més, els i les mestres afegixen i m'han tramès que aquestes activitats ajuden molt a la inclusió de tots ells, tant amb els alumnes amb necessitats educatives especials com el que no tenen aquestes necessitats. Aquest fet l'he pogut evidenciar en les diferents sessions que he pogut observar i confirmant, per tant, que el treball a l'aula de música té un tant per cent molt elevat de treball grupal. A més, en tots els casos els alumnes amb necessitats educatives especials s'han vist inclosos i involucrats en les tasques de l'aula i en cap cas han patit cap discriminació tant per part del mestre com per part dels seus companys i companyes.

Fent referència a l'objectiu específic 2 (*Identificar factors en les activitats de música que fomentin la inclusió de tot l'alumnat en les propostes didàctiques*) després de les converses amb els mestres hem vist que l'àrea de música sí que fomenta la cohesió de grup i millora les

relacions entre l'alumnat. Després de preguntar als entrevistats quines creuen que són les activitats que més fomenten aquestes bones relacions, la majoria coincideix en el fet que cantar i ballar serien les activitats per excel·lència que utilitzarien amb els seus i les seves alumnes.

*Gràfic 3: Activitats que milloren la cohesió de grup
Font: elaboració pròpia*

Comentari d'un mestre que respon a la pregunta; Quina activitat o activitats dins de l'aula de música afavoreixen la cohesió de grup?:

“Cadascuna a la seva manera afavoreixen molt a la cohesió de grup, potser en la que més et trobes directament un impacte amb el grup és en les danses. En les danses hi ha tot un component de relació física, d'agafar-se les mans, mirades... hi ha una relació més directa. En aquesta activitat també et trobes que hi ha alguns nervis i vergonyes en haver-hi aquest contacte més físic amb els companys i companyes.”

Quan parlem d'inclusió dins de l'aula de música amb els mestres ens comenten que en les seves aules es realitza d'una forma molt natural i espontània. Això no vol dir que sigui fàcil, sinó que es pot fer d'una forma molt orgànica i que els infants responen molt bé a aquesta inclusió.

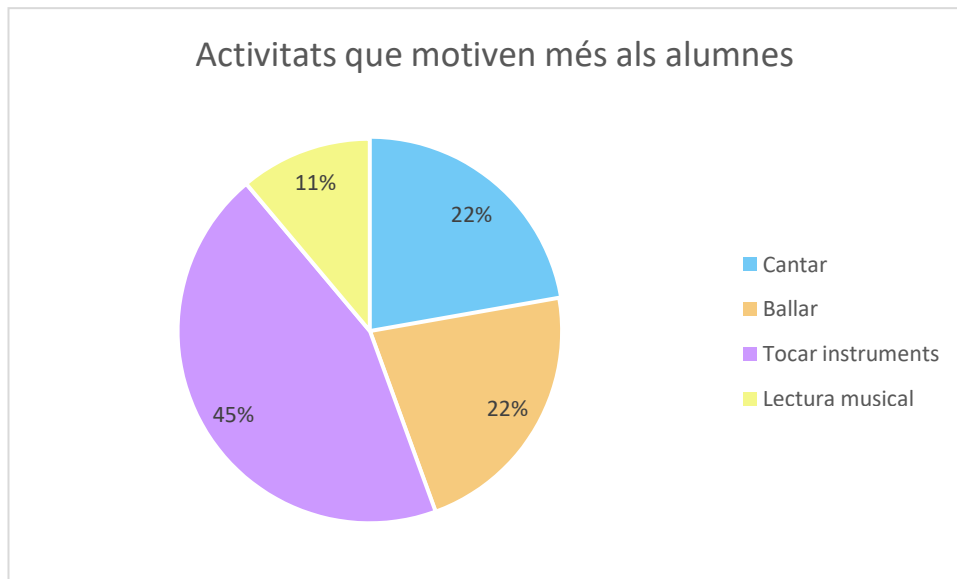
Pel que fa als alumnes amb necessitats educatives especials i els seus plans individualitzats (PI), la gran majoria d'ells no tenen aquesta àrea afectada, per tant, segueixen amb normalitat

les activitats plantejades igual que la resta d'infants de l'aula. Els mestres sí que ens comenten que en el moment de l'avaluació, les dificultats que poden patir aquests infants sí que s'han de tenir en compte i avaluar seguint els criteris establerts.

Si ens enfoquem en el tercer objectiu específic (*Destacar les millores que s'han produït en la cohesió social del grup, fruit de les propostes musicals d'aula*) els i les mestres han comentat que sí que existeixen aquestes millores. Expliquen que des de l'àrea de música els infants, en treballar en grup, han desenvolupat capacitats per tal de tractar amb els seus companys i companyes i, per tant, han treballat la gestió de conflictes. Un altre aspecte que comenten els mestres és que la resolució de conflictes no només es treballa a l'aula de música sinó que es fa també aquest aprenentatge en totes les àrees escolars. També posen un especial èmfasi en les sessions de tutoria i la feina que fa el tutor a l'hora de portar la gestió de l'aula. Destaquen aquesta figura com a clau per tal de formar als infants amb tècniques i mètodes per a la resolució de conflictes. Comenten també que ells i elles, com a especialistes, estan amb els alumnes poques hores a la setmana i no poden fer un seguiment tant existiu dels conflictes que tenen els nens i nens i que la figura del tutor/a és la més rellevant en aquests aspectes.

També fent referència a l'objectiu específic 3 i les millores en la resolució dels conflictes els mestres veuen una clara diferència en els conflictes de principis de curs amb els que es poden produir a finals del curs escolar.

Un altre aspecte que hem comentat en les trobades amb els diferents especialistes, és el fet de veure l'àrea de música com una àrea motivadora i encoratjadora per a tot l'alumnat. He aprofitat aquesta ocasió per preguntar-los quina tipologia d'activitats agraden imotiven més als alumnes. Els mestres relacionen activitats manipulatives així com aquelles que es fan en grup com a claus per tal de motivar a l'alumnat.

Gràfic 4: Tipologia d'activitats més motivadores

Font: elaboració pròpia

Durant les entrevistes també han sortit diferents aspectes a part de la motivació dels alumnes com la concentració, els horaris, les ràtios... que també influeixen en el grau de conflictes que es poden produir.

Destaquen el fet de tenir ràtios elevades i com aquestes els dificulten en una part el seguiment de tot l'alumnat. Aquest fet també l'he pogut evidenciar en les observacions fetes, ja que en totes les aules hi havia un nombre elevat d'alumnes i aquest fet ha dificultat, en algunes ocasions, la tasca del docent.

Tots aquests comentaris veiem doncs una clara relació entre la música i la socialització entre els i les alumnes. Aquest fet em porta a poder obrir un nou i últim bloc on exposaré les meves conclusions envers aquesta investigació.

5. CONCLUSIONS

Després d'una anàlisi dels resultats obtinguts, és evident que la recerca en el camp de la cohesió de grup i la relació que se n'ha fet amb la música m'ha aportat coneixements nous i que valoro molt positivament.

El fet d'elaborar aquestes pàgines ha estat una forma de formar-me com a mestra i com a futur docent en un camp que m'agradaria especialitzar-me, el camp de la música en l'etapa d'Educació Primària.

Pel que fa a la recerca i els objectius que es van plantejar a l'inici considero que s'han assolit correctament.

Els objectius específics s'han assolit gràcies als instruments de recollida dades. Les entrevistes als docents i les observacions de les sessions han estat realment els factors que destaco especialment en la meva recerca. També han estat l'eina que m'ha permès copsar la realitat dels centres i com s'hi treballa.

Pel que fa al primer objectiu específic sobre la detecció de diferents activitats on la participació de tot l'alumnat de l'aula era rellevant, puc manifestar que realment, en les aules de música, es treballa seguint aquesta pauta. Les activitats sempre es realitzen de forma conjunta i sobresurten, com hem vist en el bloc de resultats, la dansa, la cançó i la pràctica instrumental.

Si posem el focus en el segon dels objectius específics veurem que també s'ha assolit. Aquest se centra en la inclusió de l'alumnat en les propostes que es fan a l'aula de música i també s'han pogut evidenciar d'una forma molt clara i evident. En totes les sessions s'han integrat les diferents tipologies d'alumnat i cap d'ells ha estat exclòs de les propostes d'aula.

Les millores en les relacions socials i en la cohesió de grup dels alumnes, com vaig plantejar-me en el tercer dels objectius específics, és evident que han progressat i millorat, així ho comenten els especialistes entrevistats.

Amb aquestes conclusions podem confirmar que l'objectiu general que es va planejar a l'inici d'aquesta recerca s'ha complert d'una forma efectiva. A partir de l'anàlisi de la literatura i de la investigació que s'ha fet, han sorgit una sèrie de propostes on la música i la cohesió de grup van plegades per tal de millorar la realitat de l'alumnat en l'etapa d'Educació Primària.

Amb tot, podem concloure que la hipòtesi feta a l'inici de la recerca s'ha confirmat i que, per

tant, l'educació musical és una eina que ajuda a la cohesió de grup en les aules de primària.

Com deien els experts citats en el marc teòric d'aquesta recerca, els alumnes a l'aula de música es coordinen i interactuen per a obtenir un resultat conjunt (Cross, 2014) i d'aquesta manera els estudiants es relacionen (Martí, 2014). També és en l'aula de música on es treballa de forma transversal i es desenvolupen les intel·ligències múltiples. Com comenta Howard Gardner, la intel·ligència musical i la interpersonal han estat essencials per a la nostra espècie i aquesta hauria de continuar sent una de les intel·ligències més rellevants a l'hora de formar al nostre alumnat (Gardner, 2019).

A través d'aquesta investigació, he assolit una nova perspectiva sobre el que és l'educació musical a l'escola i com aquesta es treballa fomentant la cohesió de grup. Com a mestres hem de tenir molt present que estem treballant amb persones i que els alumnes no només han d'adquirir sabers teòrics sinó que l'escola també ha de ser un espai per a l'aprenentatge de les relacions socials i es poden treballar des de les àrees curriculars.

En destaco també la transversalitat que aquesta àrea permet i com aquesta pot ser molt útil i positiva a l'hora d'adquirir aprenentatges per part dels alumnes. El treball transversal entre les àrees del currículum d'Educació Primària ajuda que l'aprenentatge sigui significatiu i real per a l'alumnat.

En resum, aquest treball ha posat en manifest la importància que té la música per al desenvolupament integral de l'alumnat. Hem vist que és una eina molt vàlida per tractar temes com els valors del respecte i el compromís amb els i les companys de classe i, per tant, millorar i fomentar una cohesió de grup positiva i que els ajudi en el seu funcionament com a grup classe.

Des d'aquest punt proposo que la música continuï sent una part fonamental de l'educació en totes les etapes educatives, posant èmfasi en aquelles en les quals els alumnes necessiten la interacció i la relació amb els seus iguals per tal de progressar i evolucionar en el seu aprenentatge. I una bona manera d'integrar la música en l'aprenentatge d'aquests alumnes és tractar-la des d'un vessant transversal on s'incorpori sabers i aprenentatges de totes les àrees curriculars.

Amb aquestes conclusions, s'obre una finestra d'oportunitat per a futures investigacions que poden revolucionar el camp educatiu i que com ha fet aquesta recerca confirmen que l'educació

musical és una eina que ajuda a la cohesió de grup en les aules d'Educació Primària.

6. REFERÈNCIES

Brown, S. (2021). Music and dance are two parallel routes for creating social cohesion. *Behavioral and Brain Sciences*, 44.

<https://doi.org/10.1017/S0140525X20000977>

Cross, I. (2014). Music and communication in music psychology. *Psychology of Music*, 42(6), 809-819. <https://doi.org/10.1177/0305735614543968>

Departament d'Educació. (2022) Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica. DOGC núm. 8762.

Dissanayake, E. (2021). *Ancestral human mother–infant interaction was an adaptation that gave rise to music and dance*. *Behavioral and Brain Sciences*, 44, E68.

<https://doi.org/10.1017/S0140525X20001144>

Gil Madrona, P., Gutiérrez Marín, E. C., & Madrid López, P. D. (2013). Incremento de las habilidades sociales a través de la expresión corporal: la experiencia en clases de iniciación al baile. *Cuadernos de Psicología del Deporte*, 12(2), 83–88. Recuperado a partir de <https://revistas.um.es/cpd/article/view/177821>

Gardner, H. (2019). *Inteligencias Múltiples: La Teoría en la Práctica*. Barcelona: Paidós Ibérica.

Hernández Bravo, J. R., Hernández Bravo, J. A. y Milán Arellano, M. A.: “Actividades creativas en Educación Musical: la composición musical grupal”, en ENSAYOS, Revista de la Facultad de Educación de Albacete, Nº 25, 2010. (Enlace web:

<http://www.uclm.es/ab/educacion/ensayos>

Izagirre, A. C. (2008). *Actividades de canto en la educación primaria*:

posicionamiento del alumnado de tercer ciclo y del profesorado de música. *Revista De Psicodidactica*, 13(2), 113-116. <http://www.redalyc.org/pdf/175/17513208.pdf>

Leen De Bruyn, Marc Leman, Dirk Moelants, and Michiel Demey (2009) Does Social Interaction Activate Music Listeners? En *Computer Music Modeling and Retrieval Genesis of Meaning in Sound and Music* (pp. 93-106).

Leongómez JD, Havlíček J, Roberts SC. (2021) Musicality in human vocal communication: an evolutionary perspective. *Phil. Trans. R. Soc. B* 377: 20200391. <https://doi.org/10.1098/rstb.2020.0391>

Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació. *Botlletí Oficial de l'Estat*, 340, de 30 de desembre de 2020, 122868-122953. <https://www.boe.es/boe/dias/2020/12/30/pdfs/BOE-A-2020-17264.pdf>

Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació. – (Quaderns de legislació ; 82) ISBN 9788439381303: https://educacio.gencat.cat/web/.content/home/departament/normativa/normativa-educacio/lec_12_2009.pdf

Martí, J.M. (2014) *Cómo potenciar la inteligencia de los niños con la música : [desarrolle sus habilidades motrices, lingüísticas, matemáticas y psicosociales]*. Barcelona: MaNon Troppo; 2014

Pan, Y., Novembre, G., Song, B., Li, X. & Hu, Y. (2018). Interpersonal synchronization of inferior frontal cortices tracks social interactive learning of a song. *NeuroImage*, 183, 280- 290. <https://doi.org/10.1016/j.neuroimage.2018.08.005>

7. ANNEXOS

ÍNDEX

1. Entrevista a l'especialista de música 1
2. Entrevista a l'especialista de música 2
3. Entrevista a l'especialista de música 3
4. Entrevista a l'especialista de música 4
5. Graelles d'observació centre escolar 1
6. Graelles d'observació centre escolar 2

ENTREVISTA A ESPECIALISTES DE MÚSICA

Aquesta entrevista va destinada a mestres especialistes de música que treballen en centres d'Educació Primària en motiu del meu Treball de Fi de Grau *L'educació musical com a eina de cohesió de grup en les aules de primària.*

Em dirigeixo a aquest col·lectiu de docents per tal de veure i analitzar evidències per tal d'assolir l'objectiu de recerca plantejat en la meva investigació:

Establir una metodologia per tal de treballar la música des d'un vessant social i cooperatiu amb els diferents alumnes.

La finalitat d'aquesta entrevista és poder recollir i analitzar la repercussió que té el treball dels diferents professionals dins de l'àrea de música. Conèixer diferents opinions i situacions en les que es troben els especialistes de música poden ajudar a evidenciar la hipòtesi plantejada *L'educació musical és una eina que ajuda a la cohesió de grup en les aules de primària.*

Per tot això, em reuneixo amb diferents mestres que veuen i viuen d'aprop la música a les escoles per tal de poder enriquir la meva proposta.

Entrevista Presentació:

En quina tipologia d'escola treballes?

Bé doncs jo estic treballant en una escola de primària, pública de ***.

Estàs exercint actualment com a especialista de música? En cas afirmatiu, en quins cicles treballes?

Sí, correcte. Estic a infantil i en el primer cicle de primària.

Fa molt que treballes en el mateix centre?

Jo vaig entrar en aquest centre aquest gener. Per tant porto molt poquet aquí i en principi estaré fins a final de curs.

Tens estudis de música de Nivell Elemental, Grau Professional o Grau Superior?

Jo soc diplomad en magisteri musical i el grau mitjà de guitarra clàssica. També estic tocant en

una orquestra i intento estar sempre actiu musicalment. Jo penso que estaré sempre actiu mentre estigui viu.

Preguntes que responen a l'objectiu *Detectar activitats musicals on la participació conjunta del grup classe és molt rellevant.*

En l'aula de música els alumnes treballen més de forma individual o grupal?

En principi de forma grupal. Però moltes activitats les fem de manera individual.

Clar jo al final treballo de totes les maneres, de forma grupal per exemple si hem de cantar una cançó o hem d'interpretar una polirítmia, i de forma individual si vull valorar més la feina personal d'un dels alumnes.

En general jo faig una barreja de les dues maneres de treballar.

Proposes activitats on els alumnes treballin en grup? En cas afirmatiu, quines?

Sí, en cançons per exemple a vegades els faig inventar una lletra per una cançó o agafem una cançó famosa i intentem canviar-li la lletra. O que s'inventin una coreògrafia d'alguna cançó que hem treballat...

Treballes danses amb els teus alumnes? Com ho treballes?

Sí, alguna he fet.

Començo ensenyant el vídeo complet i després vaig seqüenciant. Per exemple si la dansa té tres parts primer ensenyament la primera i l'assegurem, posteriorment fem l'altre i així successivament.

Per la meva experiència ensenyant tota la dansa d'una perds molt de temps i tampoc els queda clara. Per això prefereixo treballar-ho per parts i que vagin assolint la dansa per "esglaons".

Treballes el cant amb el teu alumnat? De quina manera?

Sí. Igual.

Primer poso la cançó sencera si es pot escoltar en un format enregistrat i després agafo la guitarra i per parts anem introduint la lletra. Més tard també el que faig és introduir gestos, ja que en ser més petits els agrada molt gesticular i també penso que els ajuda molt a l'hora de

memoritzar.

Igual que fem amb la dansa, primer treballem les frases individualment i després la fem sencera.

Suggereixes als nens i nenes activitats on hagin de tocar algun instrument?

Sí. Tot i que amb els que joestic encara són mica petits, sí que utilitzem a vegades instruments de petita percussió o el caixó flamenc. Amb el piano a vegades els ensenyo alguna nota i fem alguna petita improvisació. També fa servir la percussió Orff. No em poso cap mena de limitació.

Quina tipologia d'activitat agrada i motiva més als alumnes?

Crec que l'element clau és que hi hagi moviment i disbauxa.

Activitats com les que faig per introduir el llenguatge musical potser alguns sí que els motiva i s'ho prenen com un repte el fet de poder llegir les figures rítmiques, però soc conscient que en aquestes activitats els puc perdre i la seva atenció es desvia amb més facilitat.

Quina activitat o activitats dins de l'aula de música afavoreixen la cohesió de grup?

Jo penso que coses grupals sobretot. Per exemple com funciona una coral, perquè normalment quan canten en una coral o està tothom concentrat o la cosa no surt bé. I quan canten tots a la vegada igual.

Si em permetes una experiència personal quan jo estudiava magisteri cantava a la coral de la Universitat i ho recordo com una experiència molt positiva. I quan tot funcionava veies que tothom estava content.

Preguntes que responen a l'objectiu *Identificar factors en les activitats de música que fomentin la inclusió de tot l'alumnat en les propostes didàctiques.*

Hi ha alumnes amb necessitats educatives especials? En cas afirmatiu, tenen algun pla individualitzat dins de l'àrea de música? Què s'ha tingut en compte al'hora de fer aquest PI? En el cas que no tinguis aquesta tipologia d'alumnat, com enfocaries aquestes dinàmiques?

Sí que hi ha alumnes amb necessitats educatives especials. Aquest tenen bàsicament

adaptades les àrees instrumentals i en principi a l'àrea de música no els afecta.

Evidentment, sempre mires i vetlles perquè aquest alumnat estigui adherit al grup. Si estàs fent una activitat on els alumnes hagin de repetir un ritme amb el caixó flamenc, doncs ho tens en compte i els adaptes la dificultat. Són adaptacions metodològiques que faig en aquell moment i en aquell instant. No és una cosa que tingui molt programada ni molt menys.

El que intento és que aquest alumnat estigui molt integrat en el grup classe i a vegades també els mateixos companys poden servir d'ajuda a aquesta tipologia d'alumnat.

Hi ha alumnes amb coneixements previs (fan música fora de l'escola)?

Sí, a aquests alumnes el que faig és al contrari del que anem comentant, el que faig és complicar-los una mica més les tasques perquè continuïn sent un repte per a ells i elles.

En aquest centre no m'hi he trobat, però en l'escola que estava abans hi havia un alumne amb altes capacitats que tenia un nivell comparable amb el d'un noi de secundària. Ell tocava el violí i em costava molt anar al darrere seu per continuar-li proposant activitats i tasques adequades al seu nivell.

Hi ha també moltes activitats que els alumnes d'escoles de música que estan al mateix nivell que els altres i poden fer exactament el mateix perquè el que fem a l'escola moltes vegades no té res a veure amb el que fan a les escoles de música.

També el que faig a vegades és animar-los que portin els seus instruments i així poder compartir amb els seus companys el que estan aprenent. L'altre dia per exemple una nena va portar el seu violí i vam tocar una cançó per al seu grup classe.

En les diferents propostes didàctiques tots els alumnes realitzen les mateixes activitats?

Jo el que faig a l'hora de programar és preparar les activitats globalment i les adaptacions que té comentat les faig durant la sessió. A l'hora d'avaluar sí que tinc en compte aquestes adaptacions i si he de posar algun comentari no tinc problemes en posar-lo.

És difícil integrar a tot l'alumnat en una àrea com és la música?

A vegades penso que és fàcil perquè quan comencem a cantar, és una activitat molt democràtica, i quan cantem ho fem tots. Igual que quan fem una dansa, ballem tots i amb tots.

Creus que la música ajuda a la integració de tot l'alumnat dins del grup classe? Sabries dir-me el perquè?

Evidentment.

Crec que afecta molt el fet de treballar conjuntament. En l'aula de música no estàs tu sol i sempre fas les activitats amb gent: cantes, balles, toques instruments...

En aquestes activitats es creen uns vincles especials i el resultat global és molt més important que el treball individual de cadascun dels alumnes.

Preguntes que responen a l'objectiu *Destacar les millores que s'han produït en la cohesió social del grup, fruit de els propostes musicals d'aula.*

Treballes la resolució de conflictes des de l'aula de música? Hi ha diferències segons l'edat dels infants?

No, jo diria que no. Intento separar el que és la resolució de conflictes de l'àrea de música.

Sí evidentment els conflictes dels més petits són molt diferent dels conflictes dels nois i noies de cycle superior.

Com fomentes entre l'alumnat la necessitat de respectar als altres? En cas d'haver-hi actituds negatives, com les afrontaries?

Sempre. Penso que si fos al contrari seria absurd.

Creus que l'horari de música influeix en el comportament dels grups? I la ràtio?

Evidentment, això és obvi.

Com més alumnes a l'aula més difícil per a tu com a mestre detectar les mancances dels alumnes, pots perdre molta informació que si tinguéssim un volum més reduït d'alumnes els podries atendre millor.

Creus que la música ajuda a la concentració dels alumnes?

Definitivament. És una cosa que veus cada dia, és un patró.

De fet, el fet de tocar un instrument o estàs concentrat o no surt. Llavors aquest treball de

concentració, d'estar llegint una partitura, seguint un ritme... et dona una facilitat per després fer altres tasques.

La música fomenta les relacions socials i la cohesió de grup? Com?

Jo el que sempre dic quan em pregunten per què encara toco sempre els dic que el fet de tocar en un grup o una orquestra, com és el meu cas actualment, va molt més enllà de fer música. Es crea un vincle molt especial amb les persones amb les quals comparteixes aquesta activitat. És, per mi, de les coses més divertides que pots fer.

Per acabar l'entrevista creus que els conflictes han disminuït des d'inici de curs fins ara?

Sí, evidentment, han passat ja molts mesos i vulguis o no s'ha creat una rutina de resolució de conflictes que també han treballat en les aules amb els tutors i tutores que fan una feina admirable en aquest sentit.

Moltes gràcies per la teva participació i implicació en aquest projecte. La teva experiència i les teves opinions em seran de gran ajuda en l'elaboració del meu Treball de Fi de Grau.

ENTREVISTA A ESPECIALISTES DE MÚSICA

Aquesta entrevista va destinada a mestres especialistes de música que treballen en centres d'Educació Primària en motiu del meu Treball de Fi de Grau *L'educació musical com a eina de cohesió de grup en les aules de primària.*

Em dirigeixo a aquest col·lectiu de docents per tal de veure i analitzar evidències per tal d'assolir l'objectiu de recerca plantejat en la meua investigació:

Establir una metodologia per tal de treballar la música des d'un vessant social i cooperatiu amb els diferents alumnes.

La finalitat d'aquesta entrevista és poder recollir i analitzar la repercussió que té el treball dels diferents professionals dins de l'àrea de música. Conèixer diferents opinions i situacions en les que es troben els especialistes de música poden ajudar a evidenciar la hipòtesi plantejada *L'educació musical és una eina que ajuda a la cohesió de grup en les aules de primària.*

Per tot això, em reuneixo amb diferents mestres que veuen i viuen d'aprop la música a les escoles per tal de poder enriquir la meua proposta.

Entrevista Presentació:

En quina tipologia d'escola treballes?

Hola, jo treballo en una escola de primària, pública de ***.

Estàs exercint actualment com a especialista de música? En cas afirmatiu, en quins cicles treballes?

Sí, exacte. He estat en tots els cicles des d'infantil fins a cicle superior fins a final d'any. Des del gener que som dos mestres de música i jo ara estic amb els alumnes de cicle mitjà i superior.

Fa molt que treballes en el mateix centre?

Sis anys, aquest és el sisè curs que estic en aquesta escola.

Tens estudis de música de Nivell Elemental, Grau Professional o Grau Superior?

Magisteri musical i el grau superior de trompeta.

Preguntes que responen a l'objectiu *Detectar activitats musicals on la participació conjunta del grup classe és molt rellevant.*

En l'aula de música els alumnes treballen més de forma individual o grupal?

Grupal, jo sempre treballo de forma grupal. Sempre. És també la gràcia de la classe de música. A més en aquesta escola en treballar amb el sistema Amara Berri, que funcionen per contextos i grupets, les úniques àrees en les quals el grup classe treballa de manera conjunta és a Educació Física i a Música.

Proposes activitats on els alumnes treballin en grup? En cas afirmatiu, quines?

A veure, jo les faig totes en grup. Però en les que més influeix és cantar, on ells visualitzen el que és la formació del que és una coral, i ballar. Cantar i ballar és allò que fem tot alhora i tots junts.

Després a l'hora de tocar també toquem tots junts, però sí que a l'hora de tocar moltes vegades cadascú està tocant un instrument diferent. També és una activitat de grup, evidentment, però no estem fent tots exactament el mateix.

Treballes danses amb els teus alumnes? Com ho treballes?

Sí, quan ensenyem una dansa el primer que fem és escoltar-ne la música i a partir d'alguna activitat, algun joc físic, rítmic o de moviment anem percebent les diferents parts i les diferents estructures i frases de la cançó. També en veiem i analitzem els "tempos".

Llavors anem analitzant una mica a partir de la forma rítmica, picant o desplaçant-nos, anem entenent una mica l'estructura de la dansa.

I a partir d'aquí anem posant els diferents passos. Normalment això ho fem a partir d'imitació. Aquesta imitació la marca el mestre com a exemple o els mateixos alumnes. Moltes vegades jo faig que una part de la classe balli i els altres els miren i després fem canvi. També ho faig moltes vegades per qüestió d'espai.

Alguna vegada sí que poso algun vídeo, sobretot en les danses més complicades i elaborades perquè vegin el resultat final i ho puguin entendre millor.

Treballes el cant amb el teu alumnat? De quina manera?

Sí, per imitació jo sempre soc el model.

El primer pas sempre és escoltar la cançó sencera. Normalment, la interpreto jo, però a vegades agafo una interpretació d'algú altre que estigui enregistrada o en vídeo. Sobretot quan és música moderna o en el cas d'una cantata que hi ha molt de material.

A partir d'aquí doncs ja per imitació, potser primer la tornada o per frases anem construint-la.

Suggereixes als nens i nenes activitats on hagin de tocar algun instrument?

Sí, normalment fem servir els instruments per acompanyar cançons que ja sabem cantar o audicions que estem escoltant.

Quina tipologia d'activitat agrada i motiva més als alumnes?

Doncs és molt difícil de dir perquè si preguntessis un per un als alumnes segurament cadascú et diria una cosa diferent.

En general els motiven força totes les activitats. El fet dels instruments, per exemple, els agrada molt el que és la manipulació. Quan reparteixes instruments hi ha una il·lusió afegida d'aquell instrument que sona i que han d'aprendre a tocar.

A l'hora de ballar per exemple al principi potser és una mica més difícil, però un cop s'hi posen i la dansa surt també és un èxit assegurat. Gaudeixen molt també amb aquesta activitat.

Quina activitat o activitats dins de l'aula de música afavoreixen la cohesió de grup?

Cadascuna a la seva manera afavoreixen molt a la cohesió de grup, potser en la que més et trobes directament un impacte amb el grup és en les danses. En les danses hi ha tot un component de relació física, d'agafar-se les mans, mirades... hi ha una relació més directa. En aquesta activitat també et trobes que hi ha alguns nervis i vergonyes en haver-hi aquest contacte més físic amb els companys i companyes.

També, potser no ho sembla, però, a l'hora de cantar quan una cançó surt, per exemple, amb els més grans quan fas un cànon, o fas alguna cançó amb alguna segona veu o algun obstinat. El resultat d'ajuntar les dues veus és molt espectacular per a ells. Llavors al principi quan no surt i els hi costa ho veuen com una cosa molt difícil, però quan surt bé, veus que fan una cara on ells al·lucinen perquè els ha sortit a tots i els ha quedat bé. Aquesta sensació per ells, que no s'ho

esperen, és molt agradable i veus que ho gaudeixen molt.

Preguntes que responen a l'objectiu *Identificar factors en les activitats de música que fomentin la inclusió de tot l'alumnat en les propostes didàctiques.*

Hi ha alumnes amb necessitats educatives especials? En cas afirmatiu, tenen algun pla individualitzat dins de l'àrea de música? Què s'ha tingut en compte al'hora de fer aquest PI? En el cas que no tinguis aquesta tipologia d'alumnat, com enfocaries aquestes dinàmiques?

Sí, sí que hi ha alumnes amb necessitats educatives especials.

Doncs mira jo diria que de tot l'alumnat que té un Pla Individualitzat només al 5% els afectaria l'àrea d'educació artística i, per tant, a la música.

A l'aula de música les activitats de base ja estan adaptades a tothom. Per exemple, si estàs fent una dansa aquell que té problemes de mobilitat la balla igual, la farà a la seva manera amb el gest adaptat, igual que ho fas amb tot l'alumnat de l'aula.

O posem per exemple un alumne amb problemes de llenguatge, a l'hora de cantar una cançó ell la canta igual amb tot el grup, potser moltes de les paraules no s'entenen i el docent ja sap que la seva resposta no serà iguala que la d'un altre sense aquest problema. Per tant, l'avaluaràs tenint presents aquestes situacions personals de cada alumne.

Hi ha alumnes amb coneixements previs (fan música fora de l'escola)?

Sí o alumnes amb altes capacitats. Si més no jo sempre dic que la música que fem a l'escola és molt diferents de la que poden fer aquests alumnes en escoles de música.

En l'escola el que fem és utilitzar la música com a un mitjà per educar als infants i fer-los créixer com a persones.

En aquest aspecte a l'hora de ballar potser aquells alumnes que van a l'escola de música no tenen tanta facilitat. En el moment de cantar sí que podrà entendre millor les frases o fer millor el fraseig, però la cançó se l'haurà d'aprendre igual que tots els altres.

El que jo faig molt amb aquests alumnes és aprofitar-los perquè expliquin conceptes musicals als seus companys. Per exemple a l'hora d'aprendre una cançó jo els canto dues frases i els

pregunto si hi ha alguna diferència o quines coses veuen que canvien en les dues frases. El que fan aquests alumnes és explicar amb les seves paraules aspectes musicals i així els seus companys poden entendre-ho millor que si ho fes jo amb paraules que no entren dins del seu vocabulari. M'ajuden molt la veritat.

També en la part instrumental es veu que tenen molta facilitat i poden ajudar als seus companys. Fan una mica d'exemple per als seus companys i això també t'ajuda a tu com a mestre a arribar a atendre a tothom.

En les diferents propostes didàctiques tots els alumnes realitzen les mateixes activitats?

Quan tu penses en una activitat genèrica com pot ser cantar una cançó i si, per exemple, ens podem acompanyar amb algun instrument tu la plantejges igual per a tothom i després ja sap que a cada alumne li demanaràs una cosa diferent. Potser no ho plantejges d'una manera formal a l'hora de programar, però sí que ho tens en compte.

Només en casos molt particulars en què l'alumnat necessiti un material concret o especial. És una adaptació molt quotidiana i el mestre ja sap com els alumnes el respondran o bé perquè ja els coneixes o bé perquè ha parlat amb altres professionals com logopedes o fisioterapeutes i l'han aconsellat com enfocar les activitats.

És difícil integrar a tot l'alumnat en una àrea com és la música?

Jo et diria que és bastant simple poder integrar a tot l'alumnat. Com hem dit, les activitats que fem sempre es poden adaptar a les necessitats dels alumnes i no requereixen un gran esforç ni canvi en la planificació, sempre es pot fer una classe de música inclusiva.

Creus que la música ajuda a la integració de tot l'alumnat dins del grup classe? Sabries dir-me el perquè?

La música dona molt per a la integració. També cal dir que tu podries fer música d'una forma molt excloent plantejant activitats que no requereixin que els alumnes treballin conjuntament i que ho facin individualment. No pel fet de ser música es treballa la inclusió.

Per mi és de les millors àrees on poder treballar la inclusió. La comparació entre ells en altres àrees és més present que a música. A l'aula, els alumnes entenen que a alguns els surten les coses més ràpidament o tenen més facilitats que els altres.

Preguntes que responen a l'objectiu *Destacar les millores que s'han produït en la cohesió social del grup, fruit de els propostes musicals d'aula.*

Treballes la resolució de conflictes des de l'aula de música? Hi ha diferències segons l'edat dels infants?

Sí, sí, evidentment. Quan et trobes, per exemple, en el cas d'una dansa amb els alumnes de 5è i 6è que porten des d'infantil ballant junts i veus que comencen a aparèixer les vergonyes i actituds més negatives cap a companys com no voler agafar la mà o no voler anar amb aquella parella. Aquestes situacions sí que són anecdòtiques, però també les has de treballar. També en els casos que arriba un alumne nouvingut el primer moment que es relaciona més directament amb els companys és o al pati o és a l'àrea de música perquè es troba allà cantant i ballant amb els altres.

Com fomentes entre l'alumnat la necessitat de respectar als altres? En cas d'haver-hi actituds negatives, com les afrontaries?

Sí que n'hi ha sí. És una cosa que es treballa al llarg dels anys, no és una cosa que en un dia puguis canviar. El que faig jo és fer-los veure que tots som diferents i que ens hem de respectar.

Per exemple, si a un alumne no li surt una cosa, la teva actitud com a mestre ha de ser positiva i mai penalitzadora. Li has de donar recursos i eines perquè li pugui acabar sortint. D'aquesta manera si els infants veuen que tu no penalitzes a aquell alumne, doncs ells el respectaran i se sumaran a la teva actitud.

Creus que l'horari de música influeix en el comportament dels grups? I la ràtio?

Influeix molt el cansament. L'horari és el que hi ha i ens hem d'adaptar. Es nota la calor també sobretot en els mesos inici de curs i final de curs.

Però crec que la ràtio és el factor clau tant a l'aula de música com en l'escola en general. Es nota molt el dia que tens uns quants nens i nens que no venen perquè estan malalts i tens 18 o 19 alumnes. Es nota moltíssim. Veus com amb menys alumnes tots tenen temps per expressar-se i pots treballar d'una forma més individual. Això com a mestre també et dona moltes més facilitats per tal de veure en quin punt es troba cada alumne.

Creus que la música ajuda a la concentració dels alumnes?

Sí, molt, moltíssim. Clar, quan cantes sol potser no t'hi fixes, però a l'hora de treballar en grup i

cantar tots junts la concentració és un factor clau perquè surti bé.

A més quan veus que estan tocant un instrument i s'esforcen. Nosaltres que treballem amb els ukuleles, veus que estant molt concentrats. És concentració en estat pur.

La música fomenta les relacions socials i la cohesió de grup? Com?

Sí, es treballa molt. És una part molt implicada en l'àrea de música. Totes les activitats impliquen una certa relació tan cantant com si ens acompanyem amb instruments, requereixen una relació amb els altres. És el que ja hem dit, a l'aula de música totes les activitats es fan en grup i requereixen que l'alumnat es relacioni i es cohesioni per tal de poder fer les activitats. Les relacions col·lectives de grup en les activitats de música són indispensables. No s'entén una cosa sense l'altre.

Per acabar l'entrevista creus que els conflictes han disminuït des d'inici de curs fins ara?

Mira et trobes sobretot a inici de curs quan fas barreges de classes i de grups que molts d'ells no es coneixen i, per tant, no hi ha cohesió de grup. Aquesta sensació a mesura que passa el curs, normalment per la castanyada i per Nadal ja hi ha diferència. Ja hi ha hagut un treball i una relació, uns moments de trobada i partir d'aquí comença a canviar la relació que hi ha entre ells. També és a partir d'aquí, quan es van coneixent, que comencen a sorgir els primers conflictes. Quan no es coneixen no passa res i quan es comencen a conèixer es creen dinàmiques i pots aprofitar aquestes situacions per poder treballar aspectes relacionats amb la cohesió de grup. A final de curs aquest canvi i aquest treball sí que es nota molt.

Moltes gràcies per la teva participació i implicació en aquest projecte. La teva experiència i les teves opinions em seran de gran ajuda en l'elaboració del meu Treball de Fi de Grau.

ENTREVISTA A ESPECIALISTES DE MÚSICA

Aquesta entrevista va destinada a mestres especialistes de música que treballen en centres d'educació primària en motiu del meu Treball de Fi de Grau *L'educació musical com a eina de cohesió de grup en les aules de primària*.

Em dirigeixo a aquest col·lectiu de docents per tal de veure i analitzar evidències per tal d'assolir l'objectiu de recerca plantejat en la meua investigació:

Establir una metodologia per tal de treballar la música des d'un vessant social i cooperatiu amb els diferents alumnes.

La finalitat d'aquesta entrevista és poder recollir i analitzar la repercussió que té el treball dels diferents professionals dins de l'àrea de música. Conèixer diferents opinions i situacions en les que es troben els especialistes de música poden ajudar a evidenciar la hipòtesi plantejada *L'educació musical és una eina que ajuda a la cohesió de grup en les aules de primària*.

Per tot això, em reuneixo amb diferents mestres que veuen i viuen d'aprop la música a les escoles per tal de poder enriquir la meua proposta.

Entrevista Presentació:

En quina tipologia d'escola treballes?

Hola, jo actualment estic treballant al *** de ***. Aquest centre és un centre concertat.

Estàs exercint actualment com a especialista de música? En cas afirmatiu, en quins cicles treballes?

Doncs sí, estic fent música amb els alumnes del primer cicle de primària. Són un total de 6 classes, ja que en l'escola tenim tres línies per curs. A més, estic fent de cap d'estudis i algunes classes de matemàtiques a cicle superior, així que no només faig d'especialista.

Fa molt que treballes en el mateix centre?

Sí, ja deu fer més de 15 o 16 anys.

Tens estudis de música de Nivell Elemental, Grau Professional o Grau Superior?

Sí, vaig cursar el grau superior de música i vaig estudiar magisteri musical.

Preguntes que responen a l'objectiu *Detectar activitats musicals on la participació conjunta del grup classe és molt rellevant.*

En l'aula de música els alumnes treballen més de forma individual o grupal?

Doncs en l'aula de música el treball que es fa és gairebé el 100% de forma grupal. La major part de les vegades treballem amb el grup classe tots conjuntament, però hi ha vegades que en algunes activitats fem grups més reduïts de 4 o 5 alumnes.

Proposes activitats on els alumnes treballin en grup? En cas afirmatiu, quines?

Sí, com t'he dit nosaltres treballem de forma grupal la majoria de les sessions. Algunes activitats que fem són danses, cançons i patrons rítmics.

Treballes danses amb els teus alumnes? Com ho treballes?

Sí, just has pogut assistir a una sessió on hem fet la dansa de la Masovera. Com has vist primer fem una contextualització de la dansa. En aquest cas hem explicat una mica com vivia la Masovera i hem vist un vídeo on els infants podien escoltar la cançó de la Masovera i veure la dansa.

Avui hem vist un vídeo, però no sempre és així, a vegades simplement els canto la cançó i els ensenyo jo mateixa la dansa.

Després ens hem posat en rotllana i hem après la dansa, com has vist, a partir d'imitació i repetició.

Treballes el cant amb el teu alumnat? De quina manera?

Sí, les cançons els encanten.

Per començar escoltem la cançó sencera i els explico el significat. També en fem una contextualització com en el cas de les danses.

L'anem aprenent per frases. Jo els canto una frase i ells la repeteixen. Després anem fent frases més llargues fins que aprenem l'estrofa sencera.

A vegades utilitzo bases instrumentals per acompanyar el cant o d'altres els acompanyo jo mateixa amb el piano com has vist a la sessió que hem fet amb els de primer.

Suggereixes als nens i nenes activitats on hagin de tocar algun instrument?

Sí, a cicle inicial treballem sobretot els instruments de percussió. A vegades els utilitzem per acompanyar les cançons que cantem i altres fem activitats amb ells sense cantar.

Els agrada molt poder manipular els instruments. Quan fem una activitat amb instruments gairebé sempre estan motivats i engrescats.

Quina tipologia d'activitat agrada i motiva més als alumnes?

Mira doncs jo et diria que els instruments és el que més els agrada. Potser és perquè és una cosa que no fan cada dia i que el fet de poder manipular i tocar objectes els crida molt l'atenció, sobretot a cicle inicial que venen de l'etapa d'infantil on es treballa molt d'aquesta manera.

Quina activitat o activitats dins de l'aula de música afavoreixen la cohesió de grup?

Jo diria que totes, però si n'hagués de tirar una com la que més, diria la dansa. És una activitat que permet treballar molt de forma conjunta i els alumnes veuen de seguida que tots són molt rellevants i important a l'hora de realitzar la dansa.

Però també la pràctica instrumental, en aquest cas els instruments de percussió, quan toquem els hi remarco molt el fet que tots hem d'anar a una i que som un grup, que sí un s'equivoca o no fa el que toca això ens repercuteix a totes.

Preguntes que responen a l'objectiu *Identificar factors en les activitats de música que fomentin la inclusió de tot l'alumnat en les propostes didàctiques.*

Hi ha alumnes amb necessitats educatives especials? En cas afirmatiu, tenen algun pla individualitzat dins de l'àrea de música? Què s'ha tingut en compte al'hora de fer aquest PI? En el cas que no tinguis aquesta tipologia d'alumnat, com enfocaries aquestes dinàmiques?

A cicle inicial tenim alguns alumnes amb adaptacions metodològiques, però a l'àrea de música no els afecta pel que fa a les activitats que realitzen. Sí que es té compte a l'hora d'avaluar, però en la pràctica del dia a dia de l'aula no tenen cap problema a l'hora de seguir amb la programació plantejada per tot l'alumnat.

A l'hora de l'avaluació s'ha tingut en compte les seves dificultats i necessitats especials i els seus

diagnòstics corresponents.

Hi ha alumnes amb coneixements previs (fan música fora de l'escola)?

Sí, en cada aula hi ha més o menys 2 o 3 alumnes que van a l'escola municipal de música de ***.

En les diferents propostes didàctiques tots els alumnes realitzen les mateixes activitats?

Sí, intentem que les activitats i les sessions de música les pugui realitzar tota la totalitat de l'alumnat.

És difícil integrar a tot l'alumnat en una àrea com és la música?

Quina bona pregunta. Doncs crec que la nostra àrea és una de les més senzilles per integrar a tot l'alumnat. Les activitats estan pensades perquè tothom les pugui realitzar i col·laborar en la tasca grupal que realitza tota la classe conjuntament.

Creus que la música ajuda a la integració de tot l'alumnat dins del grup classe? Sabries dir-me el perquè?

Clar que sí. Com he dit penso que les activitats que es realitzen des d'aquesta àrea són completament integradores i fan que tots els nens i nens treballin per igual i de manera conjunta. Potser aquest seria el motiu, en treballar gairebé el 100% de les vegades en grup fa que tots els infants se sentin integrats.

Preguntes que responen a l'objectiu *Destacar les millores que s'han produït en la cohesió social del grup, fruit de els propostes musicals d'aula.*

Treballes la resolució de conflictes des de l'aula de música? Hi ha diferències segons l'edat dels infants?

Amb els infants de primer cicle els conflictes són inevitables tot i que són petites discussions que normalment no van més enllà.

Algunes situacions a l'hora de dur a terme activitats per parelles o per petits grups hi ha algun conflicte, però, com a mestra, ja intentes pautar i organitzar els grups per tal que cap alumne se senti exclòs.

Com fomentes entre l'alumnat la necessitat de respectar als altres? En cas d'haver-hi actituds negatives, com les afrontaries?

Aquest aspecte crec que es treballa des de totes les àrees i no només en la de música. En les sessions de música el que fem és parlar molt sobre la importància de respectar-nos i com cal comportar-nos amb els altres.

Amb els infants de primer cicle a vegades és difícil, però no per això ho hem de deixar de treballar-ho. Considerem que és un valor fonamental per a la seva educació i des de l'escola en fem un especial èmfasi.

Creus que l'horari de música influeix en el comportament dels grups? I la ràtio?

Sí i no. Com a mestra ja saps en quines hores tindràs als alumnes i intentes motivar-los perquè sigui quin sigui el moment en què tens la sessió han d'estar igual de disposats a treballar, aprendre i participar de les activitats.

I la ràtio és evident que influeix. No és el mateix treballar amb 15 alumnes que treballar amb 25 com és el cas de les nostres classes. En l'àrea de música aquesta ràtio sí que afecta directament amb l'activitat que proposes, per exemple a l'hora de fer una pràctica instrumental has d'assegurar-te o organitzar la sessió per tal que tots tinguin les mateixes possibilitats d'aprenentatge. A vegades es fa complicat.

Creus que la música ajuda a la concentració dels alumnes?

Sí, moltes vegades els ajuda a concentrar-se en una cosa i com que han de posar-hi molta atenció s'involucren més.

La música fomenta les relacions socials i la cohesió de grup? Com?

Des de l'aula de música el que et podria dir que les relacions que hi ha en els grups és bona. Les activitats s'han de realitzar amb els companys i companyes, i per això sí que considero que es fomenten les relacions socials i la cohesió de grup com dius.

Per acabar l'entrevista creus que els conflictes han disminuït des d'inici de curs fins ara?

Sí, podríem dir que sí. Però el mèrit no és només de l'àrea de música, sinó que des de les tutories es fa una gran feina per a resoldre els conflictes que hi ha durant el curs.

Moltes gràcies per la teva participació i implicació en aquest projecte. La teva experiència i les teves opinions em seran de gran ajuda en l'elaboració del meu Treball de Fi de Grau.

ENTREVISTA A ESPECIALISTES DE MÚSICA

Aquesta entrevista va destinada a mestres especialistes de música que treballen en centres d'educació primària en motiu del meu Treball de Fi de Grau *L'educació musical com a eina de cohesió de grup en les aules de primària*.

Em dirigeixo a aquest col·lectiu de docents per tal de veure i analitzar evidències per tal d'assolir l'objectiu de recerca plantejat en la meva investigació:

Establir una metodologia per tal de treballar la música des d'un vessant social i cooperatiu amb els diferents alumnes.

La finalitat d'aquesta entrevista és poder recollir i analitzar la repercussió que té el treball dels diferents professionals dins de l'àrea de música. Conèixer diferents opinions i situacions en les que es troben els especialistes de música poden ajudar a evidenciar la hipòtesi plantejada *L'educació musical és una eina que ajuda a la cohesió de grup en les aules de primària*.

Per tot això, em reuneixo amb diferents mestres que veuen i viuen d'aprop la música a les escoles per tal de poder enriquir la meva proposta.

Entrevista Presentació:

En quina tipologia d'escola treballes?

Hola, jo estic en una escola de *** i aquesta escola és concertada.

Estàs exercint actualment com a especialista de música? En cas afirmatiu, en quins cicles treballes?

Sí, estic fent d'especialista de música. Estic amb els cursos de cicle mitjà i cicle superior de l'etapa de primària.

Fa molt que treballes en el mateix centre?

Vaig entrar a treballar en aquest centre l'any 2007 així que ja en porto uns quants.

Tens estudis de música de Nivell Elemental, Grau Professional o Grau Superior?

Sí, tinc el grau superior en percussió i també vaig estudiar la carrera d'Educació Primària.

Preguntes que responen a l'objectiu *Detectar activitats musicals on la participació conjunta del grup classe és molt rellevant.*

En l'aula de música els alumnes treballen més de forma individual o grupal?

Actualment estem treballant majoritàriament de forma grupal. A vegades els demano algunes activitats individuals, però són tasques que fem de forma molt puntal. Les aprofito per avaluar als infants d'una forma més personal i m'ajuda a l'hora d'acabar de posar les notes.

Proposes activitats on els alumnes treballin en grup? En cas afirmatiu, quines?

Sí, gairebé la majoria de les activitats que fem a música són en grup. Per exemple, cantem tots junts i fem danses. També fem alguns treballs amb grups més reduïts com per exemple algunes recerques.

Treballes danses amb els teus alumnes? Com ho treballes?

I tant! Fem algunes danses tradicionals sobretot amb els alumnes de cicle mitjà. En fem una cada trimestre aproximadament i les treballem a partir d'imitació. No m'agrada fer grans explicacions, tot i que sí que abans de començar a aprendre la dansa dediquem uns 10 minuts a explicar i parlar de l'origen d'aquesta i en fem una petita contextualització.

M'agrada fer les danses en diferents sessions i que els alumnes puguin ballar-la molt. Soc del parer de què com més vivencial i experimental sigui la sessió millor s'ho passen els alumnes i també és una manera que aprenguin sense adonar-se'n.

Treballes el cant amb el teu alumnat? De quina manera?

Sí, mira ara amb els alumnes del tercer curs estem preparant una cantata que farem conjuntament amb els alumnes de 3r de totes les escoles de ***. És un projecte que fa ja uns quants anys que fem amb els alumnes i els encanta poder participar en una cantata. Tot i que comporta molta feina de coordinació amb els altres centres és una feina que m'agrada molt fer. Els alumnes estan molt motivats i en tenen moltes ganes.

Suggereixes als nens i nenes activitats on hagin de tocar algun instrument?

Sí. A partir del 4t curs introduint la pràctica de la flauta dolça amb els alumnes. Dedicuem

una sessió de 30 minuts per anar aprenent el funcionament d'aquest instrument que tocaran fins a l'etapa de secundària.

Amb els alumnes de 6è estic intentant incorporar els ukuleles i és un projecte que m'engresca molt. Tinc ganes de poder incorporar aquests instruments per donar més possibilitats als alumnes a l'hora d'apropar-se a la música. En tinc ganes, a veure si de cara al curs vinent ja els podem tenir a l'aula de música.

Quina tipologia d'activitat agrada i motiva més als alumnes?

Tot allò que involucri fer i produir coses els motiva. Activitats com la percussió corporal els encanta i fins i tot a vegades em sorprèn. Alguns companys m'han comentat que a les estones lliure practiquen les coreografies i que es mostren molt implicats en poder-les realitzar. És una manera que aprenguin gairebé sense adonar-se'n.

Quina activitat o activitats dins de l'aula de música afavoreixen la cohesió de grup?

Et podria dir que totes, perquè en treballar sempre amb el suport de companys i companyes la cohesió de grup és imprescindible.

Preguntes que responen a l'objectiu *Identificar factors en les activitats de música que fomentin la inclusió de tot l'alumnat en les propostes didàctiques.*

Hi ha alumnes amb necessitats educatives especials? En cas afirmatiu, tenen algun pla individualitzat dins de l'àrea de música? Què s'ha tingut en compte a l'hora de fer aquest PI? En el cas que no tinguis aquesta tipologia d'alumnat, com enfocaries aquestes dinàmiques?

Si hi ha alguns alumnes amb NEE. En la meva àrea no necessiten una adaptació curricular ni metodològica i poden seguir amb la totalitat de les activitats. Una cosa que tinc molt en compte amb aquests infants és no forçar-los a fer alguna cosa que no volen fer. Per exemple en la sessió que has pogut observar hi ha hagut un alumne NESE que no ha volgut participar de l'activitat de flauta perquè li molesta molt tot el que són els sons forts. Per això l'he deixat observar la sessió i no participar-hi d'una forma activa.

Hi ha alumnes amb coneixements previs (fan música fora de l'escola)?

Sí, en la majoria de les classes n'hi ha un parell o tres.

En les classes m'agrada que tots els alumnes participin per igual i és per això que intento tampoc donar-los molt de protagonisme perquè el que fan fora de l'escola és completament diferent del que fem a l'aula de l'escola.

En les diferents propostes didàctiques tots els alumnes realitzen les mateixes activitats?

Sí, intento programar les sessions de tal manera que tot l'alumnat pugui realitzar-les sense problema.

És difícil integrar a tot l'alumnat en una àrea com és la música?

En el cas de la música et permet treballar de forma col·laborativa i conjunta amb tot el grup classe cosa que en altres àrees com les matemàtiques és més difícil. Igualment, en les activitats musicals tots els infants es veuen motivats i participen amb més o menys encerts, però a tots els agrada treballar de forma conjunta. Amb això no vull dir que no hi hagi conflictes, que a vegades també n'hi ha, però és més fàcil fomentar el treball en grup i integrar tots els nens i nens en les activitats.

Creus que la música ajuda a la integració de tot l'alumnat dins del grup classe? Sabries dir-me el perquè?

Sí, com ja he comentat la música és una molt bona eina, en la meua opinió, per fomentar valors i comportaments de cohesió de grup.

Potser el fet d'estar treballant constantment amb el grup i que les teves accions i les seves es vegin condicionades és el motiu, però no sabria dir-te el perquè des d'un punt científic.

Preguntes que responen a l'objectiu *Destacar les millores que s'han produït en la cohesió social del grup, fruit de els propostes musicals d'aula.*

Treballes la resolució de conflictes des de l'aula de música? Hi ha diferències segons l'edat dels infants?

En les aules de cicle mitjà i cicle superior els conflictes que solen haver-hi són de caràcter més social i evitament són diferents dels que et pots trobar en les aules de primer i segon. Des de la meua àrea moltes vegades els remarco la necessitat de respectar-nos i comportar-nos a l'aula, ja que som companys i companyes per sobre de tot.

També un aspecte que treballo molt amb ells és la necessitat de cuidar el material de l'aula i tenir-ne cura.

Com fomentes entre l'alumnat la necessitat de respectar als altres? En cas d'haver-hi actituds negatives, com les afrontaries?

A l'aula de música els nens i nenes se solen respectar. En el meu cas en estar amb els alumnes de segon cicle i tercer cicle potser en alguna ocasió sí que hi ha hagut alguna falta de respecte intencionada. En aquests casos jo el que faig és dialogar amb ells per tal de veure com podem solucionar el conflicte.

Creus que l'horari de música influeix en el comportament dels grups? I la ràtio?

La ràtio sí. Les nostres classes la majoria tenen uns 25 alumnes o inclús algunes en tenen més. Per tant, no és el mateix fer música amb 20 alumnes que amb 25 o més. A vegades no tenim prou material per tots i hem de dividir el grup i fer activitats paral·leles per tal que tots puguin fer totes les activitats.

Per això que dius del comportament és evident que amb més alumnes hi ha més probabilitat que hi hagi més conflictes, però en el nostre cas els conflictes són casos molt puntals.

L'horari potser et diria que no influeix tant, tot i que les hores de després del pati solen ser les més "crítiques" si han tingut un conflicte o un malentès durant l'esbarjo. Però ja et dic que solen ser casos molt excepcionals.

Creus que la música ajuda a la concentració dels alumnes?

Sí, evidentment. A vegades a classe els alumnes em diuen que els passa l'hora volant. Això és perquè estaven tan concentrats i implicats en les activitats que no han tingut temps per distreure's i que han estat treballant durant l'hora de classe.

La música fomenta les relacions socials i la cohesió de grup? Com?

Sí, a classe de música com dic jo, mai hi ha silenci. Entén-me el que vull dir! No vull dir que no hi hagi silenci, sinó i que estem en constant comunicació entre tots els que estem a l'aula, perquè participem de manera conjunta. Potser això és el que fa que les relacions socials i la cohesió de grup millori. No ho sé, però a l'aula l'única manera de treballar és

relacionant-te amb els altres.

Per acabar l'entrevista creus que els conflictes han disminuït des d'inici de curs fins ara?

No sabria dir-te, potser sí. Potser no diria que han disminuït, que potser també, però crec que els alumnes a mesura que passa el curs van adquirint tècniques i formes per solucionar aquests conflictes.

Moltes gràcies per la teva participació i implicació en aquest projecte. La teva experiència i les teves opinions em seran de gran ajuda en l'elaboració del meu Treball de Fi Grau.

Nom del centre:	Col·legi ***	Tipologia de centre:	Col·legi concertat
Data:	20-04-2023	Hora:	9:00h
Curs o cicle:	Segon cicle – 3r curs	Nº d'alumnes:	25
Nº de sessió observada:	1	Sessions totals:	4

Objectiu		SÍ	NO	Comentari
1. Detectar activitats musicals on la participació conjunta del grup classe és molt rellevant.	Els infants treballen de forma grupal?	x		
	Treballen la cançó?	x		
	Treballen la dansa?	x		Utilitzen coreografies per acompanyar les cançons cantades.
	Treballen la pràctica instrumental?		x	No fan pràctica instrumental, però treballen els instruments de corda (violí).
	Els alumnes estan motivats i es mostren participatius?	x		
	Els alumnes es respecten i treballen de manera conjunta?	x		
2. Identificar factors en les activitats de música que fomentin la inclusió de tot l'alumnat en les propostes didàctiques.	Hi ha alumnes amb necessitats educatives especials?		x	
	Hi ha alumnes amb adaptacions metodològiques o curriculars per alumnes NEE?		x	
	Hi ha alumnes amb coneixements previs?	x		Dos alumnes.
	Tot el grup classe interactua de forma conjunta?	x		
	Tot l'alumnat realitza les mateixes tasques?	x		
3. Destacar les millores que s'han produït en la cohesió social del grup, fruit de els propostes musicals d'aula.	Hi ha conflictes durant la sessió?	x		Hi ha petites interrupcions durant la classe on el mestre ha de cridar l'atenció d'un parell d'alumnes.
	El docent ha d'intervenir per resoldre algun conflicte?	x		
	L'alumnat es respecta mútuament?	x		

Nom del centre:	Col·legi ***	Tipologia de centre:	Col·legi concertat
Data:	20-04-2023	Hora:	10:00h
Curs o cicle:	Primer cicle - 1r curs	Nº d'alumnes:	25
Nº de sessió observada:	2	Sessions totals:	4

Objectiu		SÍ	NO	Comentari
1. Detectar activitats musicals on la participació conjunta del grup classe és molt rellevant.	Els infants treballen de forma grupal?	x		
	Treballen la cançó?	x		
	Treballen la dansa?	x		
	Treballen la pràctica instrumental?		x	
	Els alumnes estan motivats i es mostren participatius?	x		
	Els alumnes es respecten i treballen de manera conjunta?	x		
2. Identificar factors en les activitats de música que fomentin la inclusió de tot l'alumnat en les propostes didàctiques.	Hi ha alumnes amb necessitats educatives especials?	x		
	Hi ha alumnes amb adaptacions metodològiques o curriculars per alumnes NEE?	x		
	Hi ha alumnes amb coneixements previs?	x		
	Tot el grup classe interactua de forma conjunta?	x		
	Tot l'alumnat realitza les mateixes tasques?	x		
3. Destacar les millores que s'han produït en la cohesió social del grup, fruit de els propostes musicals d'aula.	Hi ha conflictes durant la sessió?	x		Hi ha alumnes que mostren una mala actitud i juguen durant la sessió.
	El docent ha d'intervenir per resoldre algun conflicte?	x		La mestra ha de reorganitzar-los per tal de separar aquells alumnes que no mostren atenció.
	L'alumnat es respecta mútuament?	x		

Nom del centre:	Col·legi ***	Tipologia de centre:	Col·legi concertat
Data:	20-04-2023	Hora:	11:00h
Curs o cicle:	Terçer cicle - 6è curs	Nº d'alumnes:	25
Nº de sessió observada:	3	Sessions totals:	4

Objectiu		SÍ	NO	Comentari
1. Detectar activitats musicals on la participació conjunta del grup classe és molt rellevant.	Els infants treballen de forma grupal?		x	Aquesta sessió és teòrica i parlen de grans personatges de la música al llarg de la història. Treballen la figura del Michael Jackson.
	Treballen la cançó?		x	
	Treballen la dansa?		x	
	Treballen la pràctica instrumental?		x	
	Els alumnes estan motivats i es mostren participatius?	x		
	Els alumnes es respecten i treballen de manera conjunta?	x		
2. Identificar factors en les activitats de música que fomentin la inclusió de tot l'alumnat en les propostes didàctiques.	Hi ha alumnes amb necessitats educatives especials?	x		
	Hi ha alumnes amb adaptacions metodològiques o curriculars per alumnes NEE?		x	
	Hi ha alumnes amb coneixements previs?	x		
	Tot el grup classe interactua de forma conjunta?	x		
	Tot l'alumnat realitza les mateixes tasques?	x		
3. Destacar les millores que s'han produït en la cohesió social del grup, fruit de els propostes musicals d'aula.	Hi ha conflictes durant la sessió?		x	
	El docent ha d'intervenir per resoldre algun conflicte?		x	
	L'alumnat es respecta mútuament?	x		

Nom del centre:	Col·legi ***	Tipologia de centre:	Col·legi concertat
Data:	20-04-2023	Hora:	12:30h
Curs o cicle:	Segon cicle - 4t curs	Nº d'alumnes:	25
Nº de sessió observada:	4	Sessions totals:	4

Objectiu		SÍ	NO	Comentari
1. Detectar activitats musicals on la participació conjunta del grup classe és molt rellevant.	Els infants treballen de forma grupal?	x		
	Treballen la cançó?		x	
	Treballen la dansa?		x	
	Treballen la pràctica instrumental?	x		Toquen la flauta dolça.
	Els alumnes estan motivats i es mostren participatius?	x		
	Els alumnes es respecten i treballen de manera conjunta?	x		
2. Identificar factors en les activitats de música que fomentin la inclusió de tot l'alumnat en les propostes didàctiques.	Hi ha alumnes amb necessitats educatives especials?	x		
	Hi ha alumnes amb adaptacions metodològiques o curriculars per alumnes NEE?	x		
	Hi ha alumnes amb coneixements previs?	x		
	Tot el grup classe interactua de forma conjunta?	x		
	Tot l'alumnat realitza les mateixes tasques?		x	Hi ha un alumne que no participa de l'activitat. El mestre deix que observi la sessió però sense participar.
3. Destacar les millores que s'han produït en la cohesió social del grup, fruit de els propostes musicals d'aula.	Hi ha conflictes durant la sessió?		x	
	El docent ha d'intervenir per resoldre algun conflicte?		x	
	L'alumnat es respecta mútuament?	x		

Nom del centre:	Escola ***	Tipologia de centre:	Escola pública
Data:	27-04-2023	Hora:	11:30h
Curs o cicle:	Primer cicle – 1r i 2n curs	Nº d'alumnes:	25
Nº de sessió observada:	1	Sessions totals:	4

Objectiu		SÍ	NO	Comentari
1. Detectar activitats musicals on la participació conjunta del grup classe és molt rellevant.	Els infants treballen de forma grupal?	x		
	Treballen la cançó?	x		
	Treballen la dansa?		x	
	Treballen la pràctica instrumental?	x		
	Els alumnes estan motivats i es mostren participatius?	x		Hi ha alguns alumnes que no volen participar d'algunes activitats i el docent ha d'insistir.
	Els alumnes es respecten i treballen de manera conjunta?	x		
2. Identificar factors en les activitats de música que fomentin la inclusió de tot l'alumnat en les propostes didàctiques.	Hi ha alumnes amb necessitats educatives especials?	x		
	Hi ha alumnes amb adaptacions metodològiques o curriculars per alumnes NEE?		x	
	Hi ha alumnes amb coneixements previs?	x		
	Tot el grup classe interactua de forma conjunta?	x		
	Tot l'alumnat realitza les mateixes tasques?	x		
3. Destacar les millores que s'han produït en la cohesió social del grup, fruit de els propostes musicals d'aula.	Hi ha conflictes durant la sessió?	x		Alguns alumnes tenen conductes disruptives i fan que la classe s'hagi d'interrompre constantment.
	El docent ha d'intervenir per resoldre algun conflicte?	x		El docent ha de cridar l'atenció d'alguns alumnes durant la sessió.
	L'alumnat es respecta mútuament?	x		

Nom del centre:	Escola ***	Tipologia de centre:	Escola pública
Data:	28-04-2023	Hora:	9:00h
Curs o cicle:	Tercer cicle - 5è i 6è curs	Nº d'alumnes:	26
Nº de sessió observada:	2	Sessions totals:	4

Objectiu		SÍ	NO	Comentari
1. Detectar activitats musicals on la participació conjunta del grup classe és molt rellevant.	Els infants treballen de forma grupal?	x		
	Treballen la cançó?	x		
	Treballen la dansa?	x		
	Treballen la pràctica instrumental?		x	No en aquesta sessió, però sí que ho fan en altres sessions.
	Els alumnes estan motivats i es mostren participatius?	x		
	Els alumnes es respecten i treballen de manera conjunta?	x		
2. Identificar factors en les activitats de música que fomentin la inclusió de tot l'alumnat en les propostes didàctiques.	Hi ha alumnes amb necessitats educatives especials?	x		
	Hi ha alumnes amb adaptacions metodològiques o curriculars per alumnes NEE?		x	
	Hi ha alumnes amb coneixements previs?	x		
	Tot el grup classe interactua de forma conjunta?	x		
	Tot l'alumnat realitza les mateixes tasques?	x		
3. Destacar les millores que s'han produït en la cohesió social del grup, fruit de els propostes musicals d'aula.	Hi ha conflictes durant la sessió?		x	
	El docent ha d'intervenir per resoldre algun conflicte?		x	
	L'alumnat es respecta mútuament?	x		

Nom del centre:	Escola ***	Tipologia de centre:	Escola pública
Data:	28-04-2023	Hora:	11:00h
Curs o cicle:	Tercer cicle - 5è i 6è curs	Nº d'alumnes:	24
Nº de sessió observada:	3	Sessions totals:	4

Objectiu		SÍ	NO	Comentari
1. Detectar activitats musicals on la participació conjunta del grup classe és molt rellevant.	Els infants treballen de forma grupal?	x		
	Treballen la cançó?	x		
	Treballen la dansa?	x		
	Treballen la pràctica instrumental?		x	
	Els alumnes estan motivats i es mostren participatius?	x		
	Els alumnes es respecten i treballen de manera conjunta?	x		
2. Identificar factors en les activitats de música que fomentin la inclusió de tot l'alumnat en les propostes didàctiques.	Hi ha alumnes amb necessitats educatives especials?	x		
	Hi ha alumnes amb adaptacions metodològiques o curriculars per alumnes NEE?	x		Nena nou vinguda d'Ucraïna del curs passat amb poca integració en el grup classe.
	Hi ha alumnes amb coneixements previs?	x		
	Tot el grup classe interactua de forma conjunta?	x		
	Tot l'alumnat realitza les mateixes tasques?		x	
3. Destacar les millores que s'han produït en la cohesió social del grup, fruit de els propostes musicals d'aula.	Hi ha conflictes durant la sessió?	x		Una nena no vol participar de les activitats, sobretot en la part de cantar.
	El docent ha d'intervenir per resoldre algun conflicte?	x		El docent ha d'insistir molt en que hauria de participar i té un diàleg constant durant la sessió.
	L'alumnat es respecta mútuament?	x		

Nom del centre:	Escola ***	Tipologia de centre:	Escola pública
Data:	28-04-2023	Hora:	11:30h
Curs o cicle:	Primer cicle - 1r i 2n curs	Nº d'alumnes:	23
Nº de sessió observada:	4	Sessions totals:	4

Objectiu		SÍ	NO	Comentari
1. Detectar activitats musicals on la participació conjunta del grup classe és molt rellevant.	Els infants treballen de forma grupal?	x		
	Treballen la cançó?	x		
	Treballen la dansa?		x	
	Treballen la pràctica instrumental?	x		
	Els alumnes estan motivats i es mostren participatius?	x		
	Els alumnes es respecten i treballen de manera conjunta?	x		
2. Identificar factors en les activitats de música que fomentin la inclusió de tot l'alumnat en les propostes didàctiques.	Hi ha alumnes amb necessitats educatives especials?	x		
	Hi ha alumnes amb adaptacions metodològiques o curriculars per alumnes NEE?		x	
	Hi ha alumnes amb coneixements previs?	x		
	Tot el grup classe interactua de forma conjunta?	x		
	Tot l'alumnat realitza les mateixes tasques?	x		
3. Destacar les millores que s'han produït en la cohesió social del grup, fruit de els propostes musicals d'aula.	Hi ha conflictes durant la sessió?	x		Hi ha un alumne que té una conducta molt disruptiva durant tota la sessió.
	El docent ha d'intervenir per resoldre algun conflicte?	x		El mestre li ha de cridar l'atenció constantment i acaba deixant-lo sense participar d'una part de l'activitat.
	L'alumnat es respecta mútuament?	x		